

[Afghanistan Digital Library](http://hdl.handle.net/2333.1/pvmcvfx9)

adl0332

<http://hdl.handle.net/2333.1/pvmcvfx9>

This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (<http://afghanistandl.nyu.edu/>). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser.

When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

فہرست ابواب یوازینہ پستو
(حصہ اول)

(۱)

نمبر شمار	تفصیل اقسام ابواب	صفحہ	نمبر شمار	تفصیل اقسام ابواب	صفحہ
الف	عدد و تہید	۲	۱۰	اسباب نوشتہ و خوانا - ۴۳	
۱	حروف تہی پستو	۱۱	۱۱	اقسام رنگ - ۴۵	
۲	بیان حروف مخفی پستو	۱۲	۱۲	اوزان سکہ چامرو چرفغانہ - ۴۵	
۳	اوقات	۱۴	۱۳	میوہ نامہ شمار و کلمہ متعلق آن - ۴۶	
۴	ایام و ماہنامہ ہر مہینہ و ہر روز	۱۶	۱۴	اقسام نغمہ و متعلق آن - ۵۲	
۵	شمار پستو	۲۰	۱۵	مستقلات زراعت - ۵۴	
۶	اعضای جسمانی وغیرہ	۲۶	۱۶	اہل حرفہ - ۵۶	
۷	مردم خاص و عام	۳۲	۱۷	اسکھ و آلات اہل حرفہ - ۶۰	
۸	اشیاء لباس وغیرہ	۳۳	۱۸	خوش و اقارب وغیرہ - ۶۳	
۹	اشیاء و طرفہ ی غائیگی	۳۸	۱۹	اقسام طعام و مستغلات آن - ۶۶	

صفحہ	قبر شمار	(۲)
۶۰	۲۰	تعلقات سماں و زمین
۷۲	۲۱	آہستہ سے غائب ہونے والی چیزیں سنبھلوانے والی چیزیں
۷۷	۲۲	حیوانات حلال
۷۸	۲۳	حیوانات حرام و حلال
۸۰	۲۴	پرنہ لے کے حلال
۸۱	۲۵	پرنہ لے کے حرام
۸۲	۲۶	قسام الیہ
۸۳	۲۷	مختلف قرائت کارآمد
۸۴	۲۸	" "
۸۵	۲۹	" "
۹۵-۹۰	۳۰	" "

حصه ثانی

(۳)

نمبر شمار	تفصیل اسباق	صفحہ	نمبر شمار	تفصیل اسباق	صفحہ
۳۱	سبق اول	۹۳	۴۱	سبق پانزدہم	۱۰۲
۳۲	سبق دوم	۹۵	۴۲	سبق دوازدہم	۱۰۹
۳۳	سبق سوم	۹۶	۴۳	سبق سیزدهم	۱۱۰
۳۴	سبق چہارم	۹۷	۴۴	سبق چودہم	۱۱۲
۳۵	سبق پنجم	۹۸	۴۵	سبق پندرہم	۱۱۳
۳۶	سبق ششم	۹۹	۴۶	سبق شانزدهم	۱۱۴
۳۷	سبق ہفتم	۱۰۱	۴۷	سبق ہجدهم	۱۱۶
۳۸	سبق ہشتم	۱۰۳	۴۸	سبق نوزدهم	۱۱۸
۳۹	سبق نهم	۱۰۴	۴۹	سبق کوردہم	۱۱۹
۴۰	سبق دہم	۱۰۶	۵۰	سبق یازدهم	۱۲۰

صحنه	نمبر شمار	صحنه	نمبر شمار
۱۳۷	۶۲	سبق بیست و یکم	۵۱
۱۳۸	۶۳	سبق بیست و دوم	۵۲
۱۳۹	۶۴	سبق بیست و سوم	۵۳
۱۴۰	۶۵	سبق بیست و چهارم	۵۴
۱۴۱	۶۶	سبق بیست و پنجم	۵۵
۱۴۲	۶۷	سبق بیست و ششم	۵۶
۱۴۳	۶۸	سبق بیست و هفتم	۵۷
۱۴۴	۶۹	سبق بیست و هشتم	۵۸
۱۴۵	۷۰	سبق بیست و نهم	۵۹
۱۴۶	۷۱	سبق سیم	۶۰
۱۴۷	۷۲	سبق بیست و یکم	۶۱

۱۵۱-۱۵۲

کتابت از مکتب دہلی در مکتبہ کتب خانہ دارالعلوم دیوبند

هو العین
بسم اللہ تعالیٰ مترجمی دہلی

۱۱۶۴
۱۰۵۶
۱۱۲۰

این کتاب تین تومہ کامل زبان افغانی است
که اثر ترجمہ علی حضرت (الغازی امیر امان الدخان)
از مرکز دہلی پستو۔ برائے مکتب ہائی عمومی۔
افغانی بہ امضاء وزارت جلیلہ معارف برآمدہ است۔

دالمری پتہ دہلی پروفائی دہلی پستو دہ۔
چی لہ نجیبی دہ پاستی دہ لہ دہ رشل (الغازی امیر امان)
لہ سرکی دہ پستو دہ پارہ دہ لوستی دہ لوی لوستی
دہ پستو پلاس لیک لوی پوہنی دہ زرتون دہ تلی دہ۔

خاص افغانی

یوازی پستو

حصہ اول ان یک یک لفظ است کہ مفردات
سخن را نشان میدہد۔ اثر قائم میان عبدالوہاب
کاکوی ترجمان مرکز دہلی پستو۔ و حصہ دوم آن
مرکبات است کہ محاورہ افغانی بآن یا جو گرفتہ
میشود۔ تحریر۔ ع۔ محمد زمان خان معضول
مترجم دہلی پستو۔

رہمتی بر خیر یو یو کو دی چی یوہ یوہ
خبرہ بنیہ۔ نجیبہ دہ کنبی دہ میان عبدالوہاب
کاکوی ژب پوہان دہ مرکز دہلی پستو دہ و مترجم
گندی محوری دہ چی پستنی وینا وی پہ زدہ
کیوری۔ کنبل دہ ع۔ محمد زمان خان لہری نمبری
دہ مرکز دہلی پستو۔

در مطبع وزارت جلیلہ معارف طبع شد۔ ۱۳۰۱
عدد طبع (۶۰۰)

پہ تاپن چی کے دہ لوی پوہنی دہ زرتون تاپہ سو۔
شمیر دہ تاپ (۱۱۶۴) شاپہ سوہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ستائینه د الله اوسموال د خیری
صد خداوند و تهیه سخن

بسمه عرشه خدا یا ترا	قول ستائینه الله ستاده
بود زیر و بالا بنده استیجا	کبسته پورته قول پتاده
کسی گریه است رود مستقیم	که خوک سم ستا پر لاف لاری
بجز سگداریش گردد مقیم	و چوپورته بجه و لاری
همه خلق دنیا و ضعیف و کلان	خرگند وی د قول نری
همان موافق نه اندر میان	بی مانی و بی آدمی
بود این سخن ستا بگوشتان	داخبره بنه رهنشیا
رسول عظیم تو کرد بیان	ستاده لوی رسول و پتا
همه صیبت هم آید با تمام	دده ملو او کقول قول

<p>نمودند بر پا همه این کلام بدشمن بود نیز ظاهر بتصدیق آن خصم دارد صد</p>	<p>۳ شرگند کری دغه بول و غلیم تر هم بنکاره دمنلو پیناره دی</p>
<p>اگر ما قادم از علو پست ز راه تو بعد است مابعد</p>	<p>مورچی دونه شو و لویلی سناله لاری یوشلیدی</p>
<p>قدم از پی مرسلت بر کند نمودیم شرفا سجود ناله</p>	<p>در سول پان مودی پریبو ملسر خاتمه موشندی کینبو</p>
<p>تو ما را بکن باز پس مستقیم</p>	<p>ته موی پرته که دژتم</p>
<p>براه رسول کریمت سلیم که تا جمله عالم این جهان</p>	<p>در سول پیر لایسته چه گزندی منجکه موقول</p>
<p>نباشد عدیل کلانی با</p>	<p>دلویی نسی است اول</p>

<p>این سخن بهر دانا طاهر است</p>	<p>داخیره و هر پوهه تهنکاره ده</p>
<p>که زبان هر قومی زبان ذاتی خودشان نشود</p>	<p>چی دهرت بر شرب شو خپله نسی</p>
<p>و نوشته و کتابت زبان ذاتی شان</p>	<p>اولیاک اولیکی یه پخپله نسی</p>
<p>نزد و ترقی و کامی نمیتوانند</p>	<p>نسی لومرتوب او پور و اوله نسی</p>
<p>دشت و از احتیاج بگانه</p>	<p>در لود لای - او د پردی</p>
<p>نمی توانند برآمد در همه</p>	<p>اری نسی و تله ای - پتو</p>
<p>اقوام دنیا این سخن بشهرت</p>	<p>تبروکی دیزی داخیره خیره</p>
<p>قبول شده حاجت بدیل</p>	<p>منه سو مده - آری پتو</p>
<p>ندارد</p>	<p>نر لوی -</p>
<p>وطن رفغان (افغانستان)</p>	<p>دینستانه مینی (افغانستان)</p>
<p>بسیار بسیار مردانگی و کمال</p>	<p>چیری چیری مرانی او پوره</p>

کامل شمشیر زنی را بهسایگان	پوسه تو سر یالی و خپلو سیمه
خود ظاهر کرده	والو ته خرگنده کوری دی
که همه قبول دارند- باید که	چی توله په منی- بویر چی
چنین پر قوت و بازو دار قوم پیش	د اسی مبر و سچ تهر ترده
ازین درد دنیا بخوبی یاد	پخوا په نژی کی په بنو بللی
و از سلطنتهای کلان شمرده	او په لویو تولو کیو کی کنلی
میشند- مگر چونکه	سوی وای- دونه دی چی
اساس فواید عمومی را هر کس	بنسبت دهره تونی کتی هر خوک
نمی تواند نهاد- کلان اول	نسی اینو وای- لمیری مشر
قوم میخواند- که به ترقی	د تیر غوا سهری چی په کیسته
و تنزل مملکت خود دانسته	پورته د خپلی مینی پوه

<p>دوبه حکمت کلانی فهمیده باشد.</p>	<p>او پیرتول پوهنه د مشرتوب پوهاندوی.</p>
<p>اینست امر د که اول وقت سلطنت افغان گفته</p>	<p>دادی نیک و سرخ چی لمړی پیک د پښتانه د تولو اکی بلل</p>
<p>میشود صاحب کلان افغان (غازی امیران الله خان که به)</p>	<p>کیوی مشر یا دار د پښتانه (الغازی امیران الله) پی پی</p>
<p>نمریسه و ایلیم و فهم پدیر افغانان گذشته و عالی</p>	<p>کلوزوی او پوهاند پلاسر د تیر سو و او او سنیو پښتو</p>
<p>است. باین طرزی ترقی قوم خود</p>	<p>دی په دی راز د لوسر تاپه د خپل تیر</p>
<p>و آبادی وطن خود</p>	<p>او د ودائی د خپلی مینی</p>

پوه سوچی دتوری متباد کی	دانت که قبضه شمشیری باروی قلم
بنا مته نه خلیزی او پردی	نیز شد و کنت دیگران
ترینگری شیخی نه خلیزی	ارام گاه تم شبه داده از خود نلود
او د هیچ الس مرانه د بل پنه	و مردانگی هیچ دم زبان بگانه
پرتوله مخکه نه خپری نوی	بتمام دنیا نشر نینرد و بیابان
و خپری تر به خپله تر مخ	زبان قوی توبه
سه چی هر و مور و دی خپله	فرمودند که ضرور زبان قوی خود ما
زبه بشی سی او پرتولواکی	خاص شود و سلطنت
او پرتولواکی کی دی بله	زیاست دیگر زبان
نه بنوری قول پوهاند	جاری نباشد دانایان دنیا
مخکی ددی ووی په گته	بفایده این حکم میدهند

<p>که این چه تخم است - و چه حاصل خواهد داشت</p>	<p>چی داختر پاشلی دیان اخستر بر پیر خروی -</p>
<p>امروز طلوع بخت افغان آمد</p>	<p>نن را و خوش دافغان دستوری</p>
<p>روشن رضیاش کوه و دامان آمد</p>	<p>نن رنا سود پستو سمر و غن</p>
<p>امروز جد از خویش خهان گشته</p>	<p>نن جلا سو چن او ان قول له پرت</p>
<p>هر خسته قلنده پرده شادان آمد</p>	<p>نن مخ پتی قول و اچول بیدر</p>
<p>پیش فی افغان رضیاشه خورید</p>	<p>نن سندی دپینتو پستو وین کی</p>
<p>کافغان و اولم نصیب خهان آمد</p>	<p>د غلیم پر کوری نن دوتینا وین کی</p>
<p>این است رزقش از ان رزقش چکان</p>	<p>دادی له نخنی دهغه اندیننی دلوکی ^{بادلو}</p>
<p>افغانان این نختین کوچک حصه</p>	<p>دپینستانه دالموی کملی بر خه</p>
<p>خالص افغانیست -</p>	<p>دبشپوری دپینتو ده -</p>

چی لکری د پښتورا ووتی	که از محفل افغانی برآمده
او تر نیا پوری د اسی لیکد	تا لمر و زاین چنین نوشتن
په توله نړی کی نه دی لیدو	بتمام دنیا دیده نشده
چی د پردی ژبی شخه پرانته	که از زبان بیگانه ناکه
نوستر گروالی خیر خیر گوئی	پس حسب نظر انم نظر غور په
چی لکری د پښتو ژبې چلنی سو	که مانندی که زبان افغانی ضل
امانی مینې به ژبه په ژبه پورې	په چین دولت امانیه بزودی از
تولو او امر بود غرسی ووزی	احتیاج بیگانه میبراید
که د الله خوبنده وه	الشا و الله تعالی
بویر چی قول پښتانه دی	باید که همه افغانان این
داد زوی زیری و بولی	شده توله پسر بند

<p>او ورتشوالد داسی لوی و لوی و اندی بنس نو دخیل لوی پ لوی باد اردی پ بجان او ورتشوالد خیلو و پرتوی -</p>	<p>و پرتوی ایکنه چمین نیما با سید دالای پادشاه خود مارا بجان مارا اولاد دای خود بخرند -</p>
<p>که خواه غور لوی از ما و نیاید هم پردی و نیازد کیری تو</p>	<p>اگر کسی گوش باشد بشنود گفتار من خاک زر گردد در زمین گفتار بر اهل وطن</p>

کابل

ملّی ریخ دسلوخی ماسته سنه ۱۳۱۱ شرم ریخته خلوی نو
(۳ جلدی انسانی)

امضا
خادم لعل محمد عبدالوہاب فنداری
ملّی مشردموریکه دینستو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مترجمہ برآمد دیوار فی پستو حصہ اول خاص فی غانی

حروف فقہی پستو

ا ب پ ت ت ج ج چ خ خ خ د د ر ر
ز ژ ب س ش ش غ ک گ ل م ن
ن و ہ ی

الف بانی پستو (۳۰) حروف است۔

از انجملہ ۲۲ حرف ما بین پستو و قاسی مشترک است۔

و سہ حرف (ت۔ د۔ و) بین پستو و اردو مشترک۔

و پنج حرف (خ۔ ب۔ بن۔ ن) خصوصاً ان

پستو است۔

جدول حروف مخصوصه لبنتو

تلفظ مثال	معنی فارسی	کیفیت
ت	سلطان	ت میاید - زیر حلقه دارد که در اردو آن چنین تلفظ مینویسند
ش	شورس چهارده	ح میاید - سه نقطه بالای سر دارد -
خ	پنجوس پنجاه	ح میاید - یک نقطه بالای سر و یک نقطه زیر سر دارد -
د	دالی دودی	د میاید - زیر حلقه دارد که در اردو چنین تلفظ مینویسند -
ذ	زوند کور	ذ میاید - زیر حلقه دارد که در اردو چنین تلفظ مینویسند -
ز	زغ	ز میاید - سه نقطه در میان و یک نقطه زیر دایره این حرف است افغانان باواز هسه مختلفه ادا مینمایند چنانچه مردم پشاور و سوات و غیره آن را باواژگ استعمال مینمایند و املی قندهار که عتمه علیه و زبان ان پستو قرار یافته اند - به آواز اصلی که مخرج آن نوک زبان و کام بالا باشد ادا مینمایند که آواز ژ ثقیل دارد - (یعنی بد افغانی)

بقیه جدول حروف مخصوصه لیسنتو

تلفظ	مثال	معنی	عنوان	کیفیت
فارسی	فارسی	فارسی	فارسی	فارسی
ش	غابش	وئدان	ش	<p>س پیشه - یک نقطه بالا و یک نقطه زیاده این حرف را نیز آواز ما سئ مختلفه او اینها چنانچه االی پشاور و سنگ مار و غیره را آواز رخ استعمال نمایند - بنه مینویسند و خه میخوانند لکن االی قند مار آواز اصلی مخصوصه آن که پش افغانی یعنی ش ثقیل باشد ادا نمایند -</p>
گ	گگاف	گگ	گ	<p>ک - ی باشد بلا کشش دوم دارد که در فارسی آز چنین گ مینویسند -</p>
ن	ننون	روشنی	ن	<p>ن - میباشد - زیر حلقه خورد دارد که در چشموم خوانده میشود - االی پشاور این را چنین ن - مرکب مینویسند لکن غلط است زیرا که از خود صورت دارد حاجت مرکب نوشتن نیست -</p>

۱۳

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
	اوقات (۳)		
شبا روز	شپږ وختی	شب	شپه
صبح کاذب	سږ گهینج	روز	سروخ
صبح	گهینج	صبح صادق	سږن گهینج
نوک آفتاب	لمر خوک	پیش از آفتاب برآمد	خره
ضحی	خابنت	وقت ناشتا	سښاری
چاشت	غرمه	نیم چاشت	سنگی غرمه پونج خا ^{بنت}
دیگر	مازد دیگر	پشین	ما پنین
غروب آفتاب	لمر لویده	دیگر بند	لونهمازد دیگر
عشا	ماخستن	شام	ما بنام
پاس دوم شب	دووم شومه	پاس اول شب	لمری شومه

۱۵

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
پایس بوم	درسه چه شوم	نصف شب	ننگری شب
امروز	نن	سحری	پیشلای
حال	اوس	دشب	برای
شب	نن شب	پیشتر	پخوا
دیروز	پرون	امروز	نن د وچ
پیش پری روز	لا او دمه د وچ	پری روز	و دمه د وچ
صبح	نن گه سیخ	پیشتر پری روز	لا او دمه د وچ
پس فردا	بل گه سیخ	فردا	گه سیخ
پری روز	هسه د وچ	پستر فردا	لا بل گه سیخ
پرشب	و دمه شب	هر شب	هسه شب
پیشتر پریشب	لا او دمه شب	پیش پریشب	لا او دمه شب

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
شب ماهتاب	سپوژ قی شپ	شب شب	شپه پر شپه
بد	دخوړ لسم پوځي	شب تاریک	توژوژي
هلال	نوبه شپت	ماه	میاشت
قرن	سل کالی	سال	کال
وقت	پک	هفته	اوه فی
دقیقه	پل	ثانیه	دپ
پس	شومره	ساعت	گهڼي
دست بست	لاوس پیراوس	فراوقت	سم له لاسه
یکی بعد دیگری	پله پی	باز	بیا
اول	په مې	پس	وروسته

۱۷

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
هر وقت	هو کله	تا وقت	نا پک
همیشه	تل	هر وقتیکه	هر کله چی
یک وقت	یو پک	تا اید	تل تر تله
جای جایی	چیرے چیرے	کدام جای	چیرے کے خو
پہو وقت	هخ کله	پچ جای	هیچیرے
گاہ گاهی	کله کله	وقت کی	کله
یکجاں یکجاں وقت	کله نه کله	تا کدرم وقت	(ترکله تو کله پوری)
تا یکی	{ترکله پوری}	تا بچنه	ترخو- ترخو پوری
همال	سپر	زوت نبوت	وارپه وار
پراسال	وهرم کال	پراسال	پهر خبن
		میش پر کال	لا ورم کال

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
		ایام و ماہنامے قری و شمسی و موسم	
پہلی ریح	پہلی ریح	شنبه (۴)	تشریح
دوہمی ریح	دوہمی ریح	دوشنبہ	دو روزہ ریح
سبہ ریح	سبہ ریح	چار شنبہ	لاس پور ریح
نہمی ریح	نہمی ریح	جمعہ	قولنی ریح
چار اول ریح	چار اول ریح	صفر	سبہ میاشت
پنجمی ریح	پنجمی ریح	ربیع الثانی	دووم خور
ششمی ریح	ششمی ریح	جمادی الثانی	شلم خور
سہمہ ریح	سہمہ ریح	شعبان	دینچلسی ریح
ہفتمی ریح	ہفتمی ریح	شوال	کچنی ریح
آٹھویں ریح	آٹھویں ریح	ذی الحجہ	لوی اختر

فارسی	پنتو	فارسی	پنتو
ماه آور	دغویا میا شت	ماه حمل	دومری میا شت
ماه سرطان	دچنگا بر میا شت	ماه جوزا	دغبرگولی میا شت
ماه اسبند	دووزی میا شت	ماه اسد	دومری میا شت
ماه عقرب	دلوم میا شت	ماه میزان	دتل میا شت
ماه جدی	دمرغوی میا شت	ماه قوس	دلیند میا شت
ماه حوت	دکب میا شت	ماه دلو	دسلوغ میا شت
فران	منی	بهار	پسری
نرستان	ژمی	تابستان	دوبی
خاکسالی	وچ کالی	آبادسالی	ببنکالی

فارسی	پستو	فارسی	پستو
	شمار پستو (۵)		
دو	دوه	یک	یو
چار	خالور	۲	دوے
شش	شپین	بیج	پنجہ
ہشت	اتہ	ہفت	اوه
دہ	لس	۸	نہ
دوازدہ	دوولس	یازدہ	یولین
چہار دہ	خولس	سیزدہ	دیرلین
سات دہ	شپاہس	پانزدہ	پنجلس
چہدہ	اتلس	ہفدہ	اؤلس
پست	شل	نوزدہ	نولس

فارسی	لیبتو	فارسی	لیبتو
بیت و دو	ذوه و لیشت	بیت و یک	یو و لیشت
بیت و چهار	خلیرو لیشت	بیت و سه	درو لیشت
بیت و شش	شپزو لیشت	بیت و پنج	پنجرو لیشت
بیت و هشت	اترو لیشت	بیت و هفت	اوه و لیشت
سی	دیرش	بیت و نه	نرو لیشت
سی و دو	دو دیرش	سی و یک	یو دیرش
سی و چهار	خلو دیرش	سی و سه	درو دیرش
سی و شش	شپزو دیرش	سی و پنج	پنجرو دیرش
سی و هشت	اترو دیرش	سی و هفت	اوه دیرش
چهل	خلو لیبت	سی و نه	نرو دیرش
چهل و دو	دوخلو لیبت	چهل و یک	یوخلو لیبت

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
چهارم چهار	خلوخلوینت	چهل و سه	دری خلونیت
چهل و شش	شپزخلوینت	چهل و پنج	پنج خلونیت
چهل و هشت	اترخلوینت	چهل و هفت	او خلونیت
پنجاه	پنجوس	چهل و نه	نرخلونیت
پنجاه و دو	دو پنجوس	پنجاه و یک	یو پنجوس
پنجاه و چهار	خلو پنجوس	پنجاه و سه	دری پنجوس
پنجاه و شش	شپز پنجوس	پنجاه و پنج	پنج پنجوس
پنجاه و هشت	اتر پنجوس	پنجاه و هفت	او پنجوس
شصت	شپتیه	پنجاه و نه	نر پنجوس
شصت و دو	دو شپتیه	شصت و یک	یو شپتیه
شصت و چهار	خلو شپتیه	شصت و سه	دری شپتیه

فاری	پنتو	فاری	پنتو
شربت نوش	شیر شپیتہ	شربت وینج	پنچہ شپیتہ
شربت ہرست	اتہ شپیتہ	شربت ہفت	اوه شپیتہ
ہفتاد	آویا	شربت ونہ	نہ شپیتہ
ہفتاد و دو	دو آویا	ہفتاد و یک	یو آویا
ہفتاد و چہار	خلور آویا	ہفتاد و نہ	دہری آویا
ہفتاد و شش	شیر آویا	ہفتاد و پنچ	پنچہ آویا
ہفتاد و ہشت	اتہ آویا	ہفتاد و ہفت	اوه آویا
ہشتاد	آتیا	ہفتاد و نہ	نہ آویا
ہشتاد و دو	دو آتیا	ہشتاد و یک	یو آتیا
ہشتاد و چہار	خلور آتیا	ہشتاد و نہ	دہری آتیا
ہشتاد و شش	شیر آتیا	ہشتاد و پنچ	پنچہ آتیا

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
هشتاد وشت	اتداتیا	هشتاد و هفت	اوه آتیا
نود	ښوي	هشتاد و نه	ند اتیا
نود و دو	دو نوي	نود و یک	یو نوي
نود و چهار	خلو سر نوي	نود و سه	دو سهی نوي
نود و شش	شپږ نوي	نود و پنج	پنځه نوي
نود و هشت	اتر نوي	نود و هفت	اوه نوي
صد	سل	نود و نه	نر نوي
کک	سل زرهي	هزار	زر
کرور	سل سل زرهي	مليون	زر زرهي
هزاره	زر رونه	صد	سو و نه
مليون	زر زر رونه	کک	سل زر رونه

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
		اکرورنا	سلسل زر
دوم	دووم	اول	لمپی
چهارم	خلوم	سوم	هر کے ایم
ششم	شپنه	پنجم	پنجم
ہشتم	اتم	ہفتم	اوم
دہم	لسم	نہم	ہفتم
سیم	دیرشم	بیتم	شلم
پنجاہم	پنجوسم	چلم	خاویتم
ہزارم	قرم	صدم	سلم

فارسی	پسپتو	فارسی	پسپتو
	(۶) اعضاء جسمانی		
مغز	ماغزه	سر	کوتی
پسگردن	شپ	تلاق سر	لکره
ناصیه	شودان	گردن	ارمیز منعی
پیشانی	تندی - چوچی	روی	منخ
استخوان پس گوش	[جلجی - دوسکی خپن غورزی]	شقیقه	تیک - لوپند
گوشا	غوبونه	گوش	غوب
ابرو	وردخه	نزه گوش	غوب پیسکی
پلک چشم	جیو حی	ابروها	ورجی
مرگانها	بانوگان - بانها	مرگان	بانو
چشمها	سترگی	چشم	سترگه

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
مردمک	گتلی	انگوره شیم	سترگی گاتی
سفیدی چشمه	دسترگو سپین	سیاهی چشمه	دسترگو تور
سورخ پینی	سپزیه - سبزیه	بینی	پزه
زر پینی	تنبزی	سورخ یا پینی	سپزیه - سبزیه
بروت	بریت	خلثوم	میشکی
ریش	زیره	بروت	بریتونه
رخساره	بارخو - غبری اینگی	استخوان	هدا وکی
لب	شوندی	لب	شوندیه
دندان	فابش	دین	خوله
بیره	اوردی	دندان	غابنونه
کنج دهن	وینگی	الاشه	تامه

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
کوکبک	ژبی	زبان	ژبه
فراخی وین وین وین وین	کوم	کام	تالو
مجرکے طعام	میری	حلقوم	وچہ فاپه
زندان	دزنی چوخی	زنج	زده
قالتراک	چنغزک	پیش گردن	غابه
جای افتاد ن گلو	هدای	استخوان برآمد پیش	مکندهی
پے گردن	ووبی	چنبر گردن	گروی
قبرغه	پښتی	سینه	تتتر
پستان	تی	پستان	س
تهی گاه	تشی	پرک سینه	تندی
ناف	نؤ	تهی گاه	تشی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
عانه	سپوخته	پیش ناف	برخی - شامه
مشانه	پکانه - مغانه	جای موی زهار	سپغزه
کمر	ملا	پت	شا
جای کمر بند	لندو	تیرکمر	شمزی
زیر بغل	تحرک	پهلو	دوده
دست	لاوس	شانه	اوبه
بازو	مټ	دستا	لا سونه
ارونج	خنگل	بازو ها	مټان
بند دست	مروند	ساعه	لینچ
کف دست	ازغوی	پنج	خیز
گنجه نر	بیه	انگشت	گونه

پستو	فارسی	پستو	فارسی
شین غتمه	انگشت شهادت	دَمینخ گوتَه	انگشت میانه
لاکولکره	بنصره	خچه	خنصره
نوک	ناخن	نوکان	ناخن ها
نول اوویری	پیره ناخن	سریپنه	نمکدان ران
کنای	سرن	تکلمی	دُمغوزک
وَدون	ران	زنگون	رانو
زنگانه سترگی	عینک رانو	پندی	ساق
دودی	سچی	بیدی	بجگ پای
پنه	پای	پوندَه	پاشه
تله	کف پای	سپینی	پس پای
گیه	سوده	نس - خسته	شکم

اس

فارسی	پستو	فارسی	پستو
روده	پستو کله	شب	لری
سپرز	توری	روده کلان	آندره
گرده	پستوزگ	رودا	کله
دل	زده	پرده سینه	پین
دل بگر	دومون	مگر	اینه
تنه	قرنجی	شش	پرووس
رگ	وژی	موی	ویسته
گیو	کوخی	رگ	وژون
سریافته سینه	چوخی	زلف - کاکل	خنی
خط فرق موی	سیندی	موی بافته پینی	اوزبل
موی بافته پینی	پسکی	مویهای بافته دو طرفه	ننگینی

فارسى	پښتو	فارسى	پښتو
		کندی	پښکي پيوکي پيوکي
	مردم ناقص و معيب الاعضاء		
پا چشم	يو سترگی	کور	دوند
دوبين	چک سترگی	چشم چشم	يخ سترگی
سج چشم	گود سترگی	شاریده چشم بکوک	چخون
کبود چشم	شين سترگی	چشم لق	رد سترگی
خاکي چشم	خوسترگی	مير چشم	زرنج سترگی
شوخ چشم	ايخ سترگی	اقارده چشم	موس سترگی
لنگ	گد	کل	پاک - کنجی
متر	نتری	کر	کون

۳۳

پښتو	فارسی	پښتو	فارسی
تړژبې	گنگ	چونتهی	یکدمت
گډلاستی	دست لنگ	شُت	لنگ از پای مانده
پیت پیتی پینج پزی	پرنی	منجی	یشکینی
کماپ	کوز پشت	تنبجی	جیرک
اشیای ابا من و عیاره (۸)			
بگری	دستار	پتگی - لنگونه	دستار خورد
مندوسه	دستار کلان	خولی	کلاه
پیشووری	لنگی شپاوری	لنگی	باقه ماشیه دار
خت	پیرا من	ختی	پیرا من زیر جامه
پرتوگ	تیمان - ازار	پرتوگابن	ازار بند
لستونی	آستین	لنداستونی	دست

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
جیب	گودانه	جاکت	اوژد لستون
کرتی	گراتی	سینه بند	تتیری
چپن	عندکه	بالا پوش	آرخالک
لنگ	تراکی	پوستین	خرمنی
پیزار	پنی - موچی کوسر	دستمال	لاس و چونگی
چلی	چوتی - کیری	تالی	کناوی
موزه	جبری گاوی	بوت	گاوی
پای پیچ	پندی تر	جراب	خورجی
جرا ساق پوش	پایخی	گیتس	جبری
چوب دست	لاس لرگی	دستکش	لاس مانغو
پتلون	سمپرتوگ	عینک	دستگوشیند

پښتو	فارسی	پښتو	فارسی
نوری	لباس	زهریالی نوری	درشی
پاسوالی نوری	لباس رسمی	خوب نوری	لباس شب
مخسه	بغچه	گنجل	بالا پوش دو لینه
بغره	بالا پوش چوپان زانه	خا دری	بالا پوش ساده زانه
مخ پتی	لقاب - رو پوش	دولانغی	تنبان چادری
دوپسته	قه یفه	پورتی سیکری	چادر زانه
سرترونی	سربند زانه	رخپنه	عرقین
لمن	دامن	ترخچه	تیز
بارخاک	چاک پیرهن	تقی	بند
آبم	دراز	لنډ	کوتاه
گریوان	گریبان	غامه	یخن

فارسی	لنستو	فارسی	لنستو
تار	سپتسی	سوزن	سُن
رویه	باندنی مخ	سوفار سوزن	سپم
دوره لباس	سندیه	استر	لانندی مخ
ملقه تکمه - کاج تکمه	غباشه	تکمه	غشبه
کوک	لودره	درز	سکوی
سینه	پنچی	اجیده	گنده
کوریجیه	تورنجی	سَرک	لماری
گله وزی	چکن	گله وزی بخیه	تاپی
سختی	سپتسین	وله وزی	پیلخله
کرباس	خامته ختا	سختی	گندکین
کرباس اچار	آچیه	کرباس رقم ۱	شوی

فاری	پنستو	فاری	پنستو
قدینه	کیش	کشمیره	بجیل سورتی
کر باس درت	هراتی	کشمیره شکر باری	ینگر هادی
کر باس چاه بند	پننه	کشمیره کابلی	کابلی
شطر شی	سپن سین تخر	حیت	ختمکه
قناوین	کناوین	ربرشی	وریشمین
قناوین بر کینه	کوثر عاری	قناوین مشعل	شمندری
نشی	ورین	چا ورنانه ریشی	سالو
برک	برک	شاکمی	شمی
نه	کراشته لخی	کرک	کرک
کلین	غالی	گلیم	کتبله تخر
پو	پو	قانی	غالیگی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
	اشیا و ظرف خانگی (۹)		
خانه	خونه - کوته	جویلی - سرای	کوچه
دروازه	وَر	دایز - راهرو	پوډی
تیمه دروازه	تسبه	چهارچوب	دُرشل
لحاقه	شلگی	دریچم	گزیکی
کلیه	گنجی - کلی	قفل	کلپ
غسل خانه	چسپویی	اری	دهی
پاه	خا - کوهی	جای ضرور	باس
تابه خانه	توخونه	دلو	سلوانه
گنجن حمام	تود این کتالی	حمام	تود این
آتش	آورد	تنور	دودی کتالی

۳۹

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
زغال - زغال	سکور - سکاره	آتشگیر	آوړ شکی
دود بسیار	لخزه	شده	لب
چوب	لرگی	دود	لگن
فاکتر	ایره	پکه	یووزی
تیر	گردک	آتشگاه	اوزلمون
چوتره	چوتره	سیخ چوبی	موبنی
خس پوشک	منا - خپر	صفه	سپاچه
گیگ	خپه	فک	خاوه
شانه	بمنج	آینه	هنداره
پاروب	رینج	قیچی	بیاتی
کندهوی غمیونی	جلته	جامه کوب	خوبازی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
کنډوی کلی	د بآلی	کنډوز لور یا شته	تخته
کنډوی چوبی	کوچی	انبار خانه	خبر - کبیر
کنډوی بافته لوریا	پنډیری	کنډوی لخی	بیموئی
جوال از میان دده	گوئی	جوال	غندی
جوال کلان	گونده	شکور	شکور
کزی	تگری	شکور خورد	شکری
ریمان دراز	بیاسته	طناب کالا	نورد پری
ریمان خورد	پری	ریمان بارینه	پری
کوزه گل خورد	منگویی کون	کوزه گل	منگی
قیان	چلم	خم	مهی چاقی
آتش دان	نخوری	سرفاز چلم	گافی

۴۱

فارسی	پسنټو	فارسی	پسنټو
چراغ	دیوه	سه پایه	دُرسے پینتی
فندہ	پلتہ - باقی	چراغ پایه	دیوت
چمن - اردبیل	عَلْبیل پیرو	روغن داغ	کُشو
بنگستانی	بتل - کنہالہ	میدہ بیز	چمنونگی
دستہ ماون	چومبی	ٹاؤن - پتھر	طیرے ہونگ - بیری
برج دوعورد	منداؤ	گا و دوشہ	{ غوالشی - لوتی }
تابہ این	بچی	تابہ علی سنگی	تبی
چارپائی	کت	صندوق	توقی
خواب	خوب اغستی	بوریا	پزی - اندیری
باش	دچی	کاف	برستن - تلنگ
بخ بند	نخبستونی	لوشک	لانداستونی

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
مخرف	لوشی	دسترخوان	اروتی کند
دگمه دگتیس تجام	تسالک سیره ولی کتو کتوری	دگت ریگمی سرپوش	کتو خاورین کتو برغولی
آبجوزه گلی	کنده ولی	گلانس	چک کتوری
طشت - تغار	کندا	بادیه	سورول کنده
سکاسه	موتی	گلان	سورول کنده
آفتاب سی دستدار	گلهوه	شاکاسه	لوموتی
گلن دست شوی	چلپی	آفتاب سی بده	بدنی
پلوساف	ننوتی	سینی	سبانک
قاشق چای نوری	شخی	قاشق	شخه
طبق	تالی	ملاقه	لاستوری

۴۳

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
پیاره صینی	چیتی پیمان	پیاره	پیمان
طرفه کجوشی	سماوار	پیاره گهی	خاورین پیمان
پتنوس	پتنسی	چایک	چی دمی
		قاب	نالگی
	نوشته خواند (۱)	اسباب	
دوات	مشواتی	قم	گنپی
کاغذ	سنگلی	سیاهی	دودی
قمدان	گنپی نجی	تخته	پتی
سطر	گوشه	خط کش - لوح	گوشی
صفحه	مخ	ورق	پانه
کتاب	لیکی	کاغذ جاذب	زینسونگی

۴۴

پښتو	فارسي	فارسي	پښتو
لښکي	کتابچه	کتابخانه	لښکي
فوج کښي	پنل	جدول	فوج کښي
لوسټنځي	کتاب	مدرس	لوسټنځي
بنو وڼکي	معلم	شاگرد	بنو وڼکي
کړاؤ لیک	مشق	مشق	کړاؤ لیک
لازم لیک	امضا - دستخط	الماری	لازم لیک
ونج	میر	میز خورد	ونج
پیری	چوک	میز پوش	پیری
آنزور	اسباب جدو کښي	چاپ	آنزور
تاپن څي	مطبع	اخبار	تاپن څي
کښیده	نقش	چاقو	کښیده

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
دوربین	لیبرلیدی	سائبان	سیورن
	(۱۱) اقسام رنگ		
سفید	سپین	ذره بین	ورنگی
سرخ	سور	سیاه	تور
خاکی	خرد	زرد	زیر
آسمانی	شین	سبزپستی	زرغون
برگی	بود	بنفش	چنیا
خاکستری	ایرون	نارنجی	گمبری
رنگ	بجنون	گونه	بنه
(۱۲) اوزان و سکه جات موروثی افغانستان			
مشقال	امانی	شود	چنه
نیم پاؤ	لخر	خورد	چوک

پسنتو	پسنتو	فاری	فاری
لپی	دوه لپی	پاد	نیم چارک
پروپی	دوه پروپی	چارک	نیم سیر
دزی	کثری	سیر	من خانی
وری	ایکی	خروار	پنیہ
پنجکی	تولی	شاهی	سار
شلکی اپلی	دیر شکی	عباسی	قران
رپی	امانی	روپیہ	طلا
میوہا - اشجار و گاہا و متعلقہ (۱۳)			
خونخوند	گوز	میوہ	انگور
پے بینک	زگوسی	چیر تاک	انار
انجر	خلج	انجر	توت

۴۷

فارسى	پښتو	فارسى	پښتو
به - زردالو	بهي مندته	ناک پسته زردالوي	تالگو اشاوي
زردالو	زيردالان	خسته	مندگه
شفتا لو	شکتالان	زردالوي پويدي	خوباني
الوپه	ارغنجک	الو	ارغنج
الوبالو	ارغنجي	گيداس	ارغنجال
بادام	لشتي	چارغز	عز
پسته	شين چيري	سوخسته	شکي
نارنج ا	گبري	خجک	يشنه
ليمو	ووه گبري	سفته	خوب گبري
خربوزه	خنگي	سيب	منه

۴۸

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
سرد	مینی ختمگی	گرمه	دوبی ختمگی
زردک	گازره	ترپوز	بوگه
لب لبو	جندد	بلغوزه	جنگوزی
په	بیره	خرما	کجوری
میوه لیت کوی	ممانه	املوک	املوک
چکدان	نانگه	میوه لیت کوی	گنگی
نیشکر	گنی	مویز	وشکه
کنجه	کنجله	ساجق	داواه
چیدن	شکه	سارق	مخپی - پوخی
شیرین	خون	ذائقه - مزه -	خوند
بے مزه	بے خونداه	ترش	تریو

فارسی	پستو	فارسی	پستو
خام	اوم	پخته	پوخ
بسیار پخته	خوپین	خام روز	اوم سوی
پوده - گندیده	وروست	گندیده	سنا - حنا
شسته	چختار	تازه	تاند
فشرده	نبتینلی	ابگین	ابن
باغ	بن	پوست - پاق	پوتگی
درخت	ونه	چمن	شنیلی
چار	ولی	بید	وله
عمر	جک ولی	نجه چار	خیری ولی
نیز چار	شین ولی	سپیدار	سپین ولی
درخت زشته	نبتنر	سرو	سبر

فارسی	پستو	فارسی	پستو
ششیم	شوه	رقم ارچه	اولیسته منجنه
زیتون	ببرونه	رائگان	بگیانه
گزن	غز	پوس	پلوشه
بلوت	خیاری	پشه خانه	غاشی و نه
شاخ	بنانگه	دانه بلوت	پورگی
کنده	دونه	تته درخت	سته
گره درخت	خند	بیخ	بنست
ریشه درخت	جریدولتی	شاخچه مانازک درخت	بز
بزخی	بزغلی	برگ	بلگ پافی
بوته	بتهی	نهال	تاندونه
بوته سپند	سپانده	شیراک	سپلی

فارسی	لیبتو	فارسی	لیبتو
درمنه	توخه	دانه سبند	سپینی
پشان	بروخه - قزخی	بوره باد بزرگ	کانده یال
پدک	پنگه	پینگ	هخچه
گل لوخ	کانه - بدگان	لوخ	لخه
نی قم	دومه	نی	نل - دروی
برگ بویا	مزرری	نزار	دوگه
گلاب	سور کوکو	گل	کوکو
خچه	خچی	گلسته	کوکو کیچی
نگرس	سنگر کوکو	گلونه	ون کوکو
پس	چنیا کوک	چنیل	کوک
سبل	خقی کوکو	نسن	سنگر کوکو

د کشتورن د خزانې تر مېرمنو صدقې لیکل کولای

۵۲

پښتو	فارسي	پښتو	فارسي
دوتی کوکو	گل داوډی	شپتی کوکی	گل شب بو
متری کوکو	گل آفتاب پت	خیر و کوکو	خطی
فاتوی غله	گل لار	لباسی کوکو	گل عباي
خندین کوکو	گل پونی	کشمالی بیگی	نار بوی - ریجان
سوسور	بهار	خمسور	قران
آغزی	فار	آغزن	خار دار
واسنه	گیاه	درب	قیمه از یاه دشت
اقسام غله		ومتعلق آن	
غنم	گندم	جوان	جواری
ویجی	برنج	شولی	شالی
ازبشی	جو	چنه	نخود

روزگار در قوه محال کج نه لنگو لغزه آرد کجا مع رودر بهت

۵۳

فاری	لېښتو	فاری	لېښتو
لنگ	سُره جی	ماش	جی
گمال	غُنْبَت	باجری	باجره
باتلی	یا علی	ارزن	زردن
خوشه	وِزی	مشک	مشنگ
پشته جواری	تگه	جواری برین	داده
شر شرف	شَر شَم	شکر بے در	عَدَلِ - مَنگ
رشته	شِپِشْتِی	شیر	شونل
پنبه	کَر بُسْکِی	خید	حسید
پنبه دانه	پَنْدانه	غوزه پنبه	کالک
ماویح نه افی شمه	پاغنده	پخته	مالوچ
درو	لو	صل فصل	اخیسته

محمال
تور کنگه
وایک
بروم
از کرفال
سینه
سینه
کمر
شیر
کولند
کولند
کولند
کولند

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
گاه جوی	گاه جوی	گاه	پرور-بس
گاه پیش	گهی	گاه شای	ناری-دسز
پستاره	گیدی-غزی	دستگاه	گیدی
		پستاره بسته شده	پنده-پلنده
متعلقات زراعت (۱۵)			
گرد	پتی	زمین	منجگه
درهقان	گیتی	پلوان	پوله
شخم	بشنده-دره	کاشتن	گرنه
قلبه	سپاره-زخمه	قلبه کشی	یوی
پیل	پوم	کشته قلبه	کیل
کج بیل	تسکوم	اسپار	پاله

فاری	پینتو	فاری	پینتو
گل آب	خوسے	سیلاب	نیر
جوکہ	لبنتی	جوی	ولہ
قل بند آب	گنجرخ	بند آب	شتر
زمین نمناک کاشی	وترہ	دہ آب	قدخ
دل	بوسنتہ	زمین بارانی	لہ
گندم زار	غم گرہ	شالی زار	شولگرہ
		بجر	شاہ
	اہل حرفہ		
داکتر طبیب	دوملی	پیشہ	یارہ
کتب فروش	لیک پلور	جراح	پڑھائی
نولیندہ	لیک وال	مو دار	پلوری

Handwritten notes at the top of the page, including the number 57.

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
عطار	پساری	دکان دار	آپوال
دلال	ویندوی	بزاز	پراچه
فروشنده	پلورونی	خریدار	پیرونی
عده برار	خمانه وال	خزده فروش	بنجاری
زرگر	زربش	اهنگ	پنس
بجار	ترکان	بگر	سره واپس
معمار	ودائی	خیاط	سکونگی
گاز	دوپی	سقا	اوبی
اچیز	پنجوی	چشم	نایی-دم
کبابی	وریتی	نانبائی	دود پختی
باغبان	بغی	جار و بکش	ریبزی

Vertical handwritten notes on the left margin, including the word 'ساری' (Sari) repeated multiple times.

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
زنگر	بختی	چوپان	شپون
پزار دود	چسپاړ موچي	جولا	کښوال
کالکریان	گاډیوال	قصاب	کناری
بجاد	دڼی	سادی جایی	دندالی
ساح	مالگی	شکاری	وخت
های لیر	کب نیون	ذرف	داندستی
حای	تود آبی	تیکش	تیلی
گورکن	دور کند	مهرکن	تاپی
اسپایان	زرد گوی	گدا	دروزی
کوال	کنه و لنی	سوانی	دوشی
حمال	پنهایی	پوری فروش	پنار پوال

پستو	فارسی	پستو	فارسی
چوپتری	خادم	یوچارکی	حریف - هم پیش
سندری	خوشخوان	بدلی	شاعر
بشیاری	پله پر	سابقی	سبز بی فروس
ویدی خانی	خوشه چین	لوی	در درگ
غبنتی	شاطر - چالاک	پاسلون	پیره دار
پلن غوبنی	فیل بان	اوسنبه	شتران
کوردنی	خانه نشین	خوی	قاصد
شرك	جاموس	غل	دزد
دسغل	غارین	تچی	رقاص
مری	غلام	مینجه	کنیز
اسلمه و آلا بتا اهل حرفه			

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
ماشین کن	چرخى غريب	توپ	غروب
تفنگچه	توپچه	تفنگ	توپک
کارتوس	کارتوس	قذاق	کنداغ
گوله	مژده	باروت	دارو
شمیر	توره	کریچ	سم توری
سیاهه - کارو	چاره	قبضه	موت
تیغ	غشونکی	کاردک	چوکی
مره	شاپ	پیش قرض	بوغده - بید
نیزه	سانگه	کمر بند	ملاقی
سپکان	ستی	تیر	عشی
زره	زغره	کمان	لینده

فاری	پینتو	فاری	پینتو
سپر	دال	خود	خول
تیز	تیره	سلاح	وسله
افزار	اوزار	کند	منج
برمه	بنوشتی	اره	خره
رنده	توریدی	سوهان	چوسار
اکند	خولی	بیشه	تخر - ترسبخ
رخ	تیره خنده	رنده برکش	لبتی توریدی
گولک	منج خنده	گول	منج خنده
زه	ژی	کمان ندف	داندت
گزر	وازی	کوبه	دبلی
استره	سرچامه	ماشین خیاطی	سکون چری

فارسی	ایستو	فارسی	پینتو
شتر	کبکی	ناخنگیر	نوکی
وردان	پلک	چکش	سټک
دست پناه	لاس ژغوری	دم	پوز
قلم آهشیر	پریکونی	قالب	کالپوت
کنده سندان	سسته	سندان	سټ
کوره - دوش	کوغالی	انبور	سټی
ترازو	تله	گس پران - جوئی	مچ شروئی
گل تراش	تودوئی	گل ماله	ختمله
گنیا	گتی	شا قول	سناول
ماکوی جولا	پلیتن	رجه	سټی
شانه جولا	زمنجی	نوردان	نغبتونی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
تالسته شکر روغن	کنهی زک	چوب حال نهسته شکر رب	پرو ژی
جواز	گامی	دب	کپی
سج	سلی	چرخ	خرخره
خویشاوندان و اقارب و عیال			
پدر بابا گلان	ورنیکه	بابا گلان	نیکه
پدر جد بابا گلان	سورنیکه	جد بابا گلان	ترنیکه
لقب پدر	بابا-ابا	پدر	پلاس
لقب مادر	ادکے-آبی	مادر	مورا
برادر	ورود	مادر گلان	نیا
برادر اندر	میر پیری دور	توانین	غیر گوئی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
لقبمیشتره کلان	پي - دادا	خواهر	خور
زن عمو	شندار - شندار	عمو	تره - اكا
ما	نيایي	خاله	ترور
پسر	زوی	زن ماما	ماچی - مایي
دختر	لور	پسر	زامن
بچه	هالك	دختر	لوی
اصغر زاده	تربور	دختر نارسیده	نجلی
خواهرزاده	خوستانی	دختر عم	قرله
پسر برادر	وراره	دختر خواهر	خورخچه
زن برادر	ورنیلد ورنیلد	دختر برادر	وریکه
نوه نرنیه	مسی	نصیره	آخنبی

فارسی	ایبنتو	فارسی	ایبنتو
کوسه	کوسه	نواسته دختر	لستی
زوجه کوسه	کودی	پیر کوسه	کیوسی
نخود این - خشود	خواننده	خضر	شختر
نامزاد	چنخول	خاشنه	شبنین
داماد	زوم	نامزاده	چنخوله - نخل
زن	ماملدینه	شور	شبتن - میوه
انباق	بن	عروس	ناوه
زن ای دی دو براد	یونی	زن پیر	نوس
مندانده	لیونو	زن برادر شوهر	یوس
پدر لند	بلند	تو - (خواهر شوهر)	ندروس
یکه اندر مرد	پوکق	مادر اند	میه

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
پسراندرزن	تېنجی	دختراند	پېرلوق
خسر خلی	سخر گنی	پدر خلی	پلور گنی
مرد زن مرده	گنده	خویشا	خپلوان
کهان سال کرده	مشه	پوه	گنده
خوردگ مرد (سال مرد)	کشر	کهان (سال زن)	مشه
رفیق	مل	خوردگ زن (سال زن)	کشر
		دوست	پراشتنی
اقسام طعام و متعلقان (۱۹)			
نان	نیکله - قوی - چو	آرد	اومه
نان جواری	سومسک - سکله	نان گندم	نغنا
پراته	پراته	نان جو	روته

پښتو	فارسی	پښتو	فارسی
ویشل	آرد رتیق که در روین سے پزند	غری	نان چوب کرده لکڑا
خپتی - پاسوق	نان چپائی و پرکی	ککومری	نان بروی ترش کچھ
کاک	آرد که سنگ گرم چھیده پختہ می شود	ماچے	سیمیان
پیاخه	نان و حلوائی بزرگی	بتي دودے	نان تابه گی
رسیدلی	خمیر	نار سیدلی	قطیر
نینوی	پلو	سپین نینوی	چلو
شد و ریحی	شیر برج	پسرنی	فرنی
هاریه	ماقوت	سروبنه	حوا
لیتی	کاجی	حکری	کچری
ورغستلی	دلده	اوگره	شده
غورمه	قوره	زومنه	ثوربا

فارسی	ایستو	فارسی	ایستو
گوشت	عَوْبَنَه	یخنی	بے غومر و زوننه
دنبه	لَم	گوشت قاق	لاندری
پیه	وازله	دُم غورک	(لکه ای لم غورک)
روغن	عومری	پیه آب شده	مُو
سکه	کچم کچی	صیجق	جن غالی
ر	سگوه	مایه	تومنه
تند	لامبات	شکر و شیرین	خوبده
چای	چنی	مصری نبات	دُن لَامْبَات
مچ سیاه	توسر ترخه	مچ	تورخه
زرد چوبه	گرگمن	مچ سنج	سوسر ترخه
پیاز	گلک	نک	مالک

فارسی	پشتو	فارسی	پشتو
کشتیز	که نهیا	سیر	هوزده
سبزی	سابه	زیره	زنکی
ناروداش	شکری	بوذرروش	پنبی
سرب	ملی	بادنجان	خیرخولی
کرده	تریخ سابه	شلغم	تیز
پالک	چوگ سابه	کدو	تس میخی
خرفه	قرخاری	لراحی	توسری
بادرنگ	نگوسری	ارغوزک	بشکه
کاه	خدره پانه	چمبرخیالی	کوب نگوسری
پودینه	وینلی	گنده	کوی
		پودینه	شیشوبی

۷۳

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
متعلقات ایران و زمین و غیره			
آفتاب	لمز	آسمان	پاس پاس
ستاره	ستو مری	غمتاب	تسپوزقی
شعاع	وهرانگه	ذره	وتمنگه
هوا	ساه	برق	برینبنا
باران	اورایا	ابر	اُسبِیج
برف	واورم	زاله	ژلی
قطره	خاشکی	شبنم	پزخه
خالق	جوهر مرفی	رعد	تالنده
جهان - عالم	خرگندی	مخلوق	جوهر موی
کره ارض	گرده مچکه	دُنیا	نَرَمی

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
بهشت	جنت	کرة آسمان	پاس پاستی کورده
اعراف	اعراف	دوزخ	جاندم
کوف	لمرتندره	فرشته	پورښته
روشنی	سرها	خوف	شپورښتی تندره
گرمی	تودوخه	تاریکی	تیاره
روح	امرو	سردی	سنرتیا
خاک	خاومره	زمین	مخکه
آتش	اورا	آب	اوبه
تپه	غندپنی	کوه	غز
کجر	[تزیخ سیند] [تزیخ اوبه]	سنگ	دپره
رود	مانده	دریا	سیند

فارسی	پشتو	فارسی	پشتو
طوفان	خپان	شید	شورما
چشمه	چنه	موج	خپه
حوض	دند	حوض خورد	دندوگی
جزیره	تاپو	جھیل یا غدیر	لوی دند
کشتی	بیتری	بیل	بود پوشتی
جهاز	لوبیتری	آبگوت	اور بیتری
زلزله	سریز دله	طیاره	سابیتری
گذرودیه	گذرا	چرخاب	گوزتی
ریگ سنگین	شنگه	فواره	چترک
آب و هوا	ساره و به	ریگ زار	شگن
قصبه	گن کلی	شهر	بنورا

شنگه

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
چهارسو	خلور لاری	ده قریه	کلی
کوچه	وټه	بازار	اقوخی
غار	سوم سړی	راه	لور
اسما بی خانزان شاهي و منصب داران ملکی و نظامی و غیره			
سلطان	تولواک	اعلیٰ حضرت ^(۲۱)	لور دوشل
ایر	دوی وال	پادشاه	پاسوال
شهرادی	پاسوال بی	شهرزاده	پاسوال بی
صاحب	بادار	دار السلطنه	بلور همی
عبیت	پاسلی	عبیت	الز
وزارت	وزارتون	قوم	پتیر
وزیر اعظم	لوی وزیر	وزیر	وزیر

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
وزیر خارجه	د باندي وزیر	وزیر حرب	غز او نزر
وزیر عدلیه	نیاوی وزیر	وزیر داخلیه	مینی وزیر
وزیر معارف	پوهنی وزیر	وزیر مالیه	زیر محی وزیر
وزیر زراعت	کول وزیر	وزیر تجارت	پلور دوی وزیر
شاهنای	مخ جهاندي	وزیر حضور	مخ وزیر
یادور	موسستی	رئیس مجلس شورای	لوی مرکه مشر
قلعه سگی	انگوشتر	مستار	سلاشوونجی
مستوفی	گنون مشر	رئیس مشی حضور	مخ لیک مشر
دقري	پاز جهاندي	میر	بھاندي
مامور	پازوال	معاون میر	بھاندي مستقی
میریت - دفتر - ادار	بھانجی	نولینده - محرز	لیکوال

فارسى	پښتو	فارسى	پښتو
مدیر محاسبه	گڼون بهاندی	مدیر گمرک	گات بهاندی
مدیر اوراق	پاڼی بهاندی	مدیر مامورین	پازوال بهاندی
مدیر شایسته خانه	چرلا و بهاندی	مدیر تحریرات	لیک بهاندی
مدیر اخبار	خبریاں بهاندی	مدیر پوستخانه	لیبون بهاندی
مدیر تحصیلی	اخصت بهاندی	مدیر نفوس	سمون بهاندی
مدیر زراعت	گول بهاندی	مدیر معابر	لابر بهاندی
مفتش	لمونگی	مدیر تنظیمات	پیودل بهاندی
مجلس	قولتون	تخصیصدار	اخصتوال
قریه دار	کلی مشر	نامه نگار	خبریاں
سفارت	وہاستولتون	سفیر بکر - وزیر وقت	وہاستولتون
قونسل خرابی	استولتون	قونسل خرابی	استولتون

۷۶

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
ترجمان	ژب پوهان	قوانسل	وولاستولای
وکیل التجار	پلوسر واکوال	وکیل	واکوال
ایالت - نائب حکومتی	لوپناب نجی	سیرق	بوزبری
حاکم اعلی	لوپناب	والی - نائب حکومت	لوی ناب
حاکم خرد	ووپناب	حاکم کلان	ناب
امین العسس	کوپتوال	علاقه دار	ویرکتی ناب
نائب سالار	لوی مشر	سپه سالار	قول مشر
لوا مشر	لوپناب مشر	فرقه مشر	غمت مشر
کر نعل	کندهک مشر	برگه	غنڈ مشر
کپتان	قولی مشر	کمیدان	کندهک ناب
رساله دار	سیور مشر	صوبه دار	بلوک مشر

پښتو	فارسي	پښتو	فارسي
پيرك مشر	سر والد	لس مشر	حوالدار
ډلگي مشر	نايك	ډولاي	عسكر
پلټنې	سپاي	-	-
حيوانات (۲۲)		حلال	
پسه - مېز	گوسفند	مېږ	مېش
وسړي	بره	وز - وزگري	بز نر
وزه	بز ماده	ترغومي	بز ماده
غوا	گاو ماده	غويي	گاو ماده
خټې - شخند	گاو ساله	مېښه	گاو مېش
سندا	گاو مېش نر	کټي	گاو ساله گاو مېش
اوبښ	شتر نر	اوبښه	شتر ماده

پښتو	فارسي	پښتو	فارسي
جونگي-جونگ	شترچي ماده	جونگ	شترچي ماده
آس	اسپ ماديان	اسپه	اسپ ماديان
بجان	کره اسپ ماده	بجان	کره اسپ ماده
عرقه	اهوي شت	هوستي	اهوي شت
سوي	گورن	غيره	گورن
شکون	ماي	کب	ماي
		حيوانات (۱۳)	حرام وحشات
زوري	چلنگ	شير	چلنگ
ليوه-شترين	خړن	گرگ	خړن
سړکړي-خړکي	کفتار	توک	کفتار
لومب-گيدا	شغال	روباہ	شغال
			سورلندي

فارسی	پښتو	فارسی	پښتو
سگ	سښپي	بوزينه	بزو
سگ آبي	سگ لارو	گرچه	پښي پښي
فيل	پلن غوري	گورگش	دورگتني
خر	ازه غوري	قاطر	فاشزه
سگ آبي	شمشقي	سگ شپ	کښپ
تبرغان	کښيا	خار شپک	زيربڼگي
بوسمار	سهمساره	دله خاک	کښ
راسو	نوي	مار	منگور
چلباسه	شمهنگي	پلان	کربوري
خارچنگ	چنگابن	موش نوما	بلونگري
بته کلان	چنگدن	لته خورد	چنگب

کتابخانه

فارسى	ليبتو	فارسى	ليبتو
زولو	ژوده	گردم	لهم
موش	موبك	هزارپا	نجه
پرنده هاى حلال (۲۴)			
ماكيان	چوگه	خروس	چرگ
كرک - بوند	صترشا	چوچه مرغ	چوگوى
كبوتر	كوتزه	گنجشك	چنگه چنجه
تندو	تندرى	قرى	نمابرى
مُرغابى	هيلى	كك	زرگه
كلنگ	زاغى	قاز	بته
هزارداستان	بلبله	حاصل	گنجه - کوتان
دُرُج	تاسرو	طاوس	كبيدى

فارسی	پستو	فارسی	پستو
ساج	سارکه	زاغچه	کاعی
مینا	بنسارو	مرغ زرین	لویب
قره قوش	شام توره	بغزه قره	خرامه - خورگنه
دِهقانِ فاکِ	خیرانکه	قرپه	چتی - چوندک
دِهقانِ اوق	شین توپی	دِهقانِ زرد	زیرانکه
پزندهای حرام (۲۵)			
جره	بازی	باز	بازی
باشه	باسنه	کته باز	فت بازی
شکره	شکری	باشین	باشنی
کوبله	وهرسای	شاهین	سور ساری
بجرین	سیندنی	بجری	سیندنی

۸۲

فارسی	پستو	فارسی	پستو
کلبرخ	یکه باسنه	عقاب	گربته
سرگرس	تجیر	غال	پیس
طوطا	توتی	شبیره	حکاکی
شاه بوم	چخرو	بوم	کنک
هدد	ملاچولک پوتی	چخ	گواتی
غی	توتکی	زاغ	کارگه
نوزاغ	شین قاعی	اباپل	توریاغی
		هکده	کشکوه - گزک
اقسام اسپها (۲۶)			
اسپ مادیان -	اسپه	اسپنر	اس
کره ماده -	بھانہ	کره نر	بھان

۸۳

فارسی	پسنتو	فارسی	پسنتو
بوز	نیلی	یا بو	بوده
کبود	شین سرخی	سرخنگ	سرخنی
سیاه کهر	تورسکان	کیت-کهر	سکان
زرد کهر	زیرسکان	سرخ کهر	سورسکان
خیال	سپین وری	ابرش	چینی
سند	زیرن	سنگی	تور
قله	خرمچی زیرن	سند سیارنو	تورلمی زیرن
رلق	برگ	سندزیدی	سپین لمی زیرن
بیج کلپیان	بیج غقی	چغر	برگ سترگی
گرنگ	سورن	قشقه برناق	چرگی
نیلی گرنگ	تور سورن	خاکستری	ایرن
گرنگ نارنجی	گمبوری سورن	زرد گرنگ	زیر سورن

۸۴
مختلف فقرات کا درآمد (۲۷)

دلتراسہ۔	ایجابیا۔
پرکت کبینہ۔	بالای چار پائی بشین۔
خوک سے ہے؟	کینتی؟
نوم دی خہ دی؟	ہت پیت؟
کبتی ماتہ را کہ۔	قلم بمن بدہ۔
مغہ مشوانی را کہ۔	آن دوات ایبار۔
لوستر وایہ۔	سبق بخوان۔
خیلہ پازہ کوہ۔	کار خود کن۔
چیری بخب۔	کی میرو ی؟
لوستخی نہ خم۔	مکتب بیروم۔
پہنچہ دی سپہ۔	برویت خوبی۔

چیت؟	خه دی؟
چه بود؟	خه وو؟
چه میخواستی؟	خه غواری؟
که آمده است؟	خوک را غلی دمی؟
انجا چه شده بود؟	هلت خه سوی وو؟
پیچ شده بود.	هخ نو و سوی.
این خادم من است.	دازما چوپری دی.
کرا سیلونی؟	چاته ولیه؟
ترا میگویم.	تاته وایم.
گوش بگیر.	غوژ ونیسه.
بسیار خوب است.	دیره سینه دم.

این خروس از کیست؟	د اچرگ د چادی؟
از من هست -	ز مادی =
ترا که گفته است؟	چا د سرت و نیلی دی؟
برادرت بن گفته است -	ستا و سرت داته و نیلی دی -
شنیدم -	وامی تو سریدل -
باز بگو -	بیا و وایه -
خاندان مرد این است -	دهغه سرتی چون د داده -
من این کتاب را میخوانم -	زه د الیکتی غوا سها -
بسیار خوب است - بگیز	دویر بنه دی و ایچله -
چه کرده؟	خه دے کوی دی؟
هیچ نه کرده ام -	هئ می نذدی کوی -

(۲۸)

<p>بگذا آرکه بروم - نمیکنه ارمت که بخیزی - انجا چه کار داری ؟ مرد اینجا باش - مانده نمیتوانم - رفتن من ضرور است - خوب است - برو - وقت نان بازیابا -</p>	<p>پریمیزده - چه ولا مهمم - نه دی پرین دم چه لامه سی هلته خه پازه لوی ؟ مخه د لے او سہ - نه سم پاتید لای - تللی می هر و مرودی بنه دی ولا نه سه - دو دی پکت بیار سه -</p>
<p>من امروز شیرتم - توسیر هستی یا گرسنه - آن کچه تشنه است - آب برایش بیار -</p>	<p>زه تن موممایم - نه مومما یی که و بی - هغه هاک توی دی - اوبه و ترله سلو تمه -</p>

چیتق من - نشین	بغاړه مروهه - کښینه
بهر دو چشم -	پردواهما و لیمو -
مال چند کبه است؟	اوس خو کړي دي؟
پاؤ بالا ده -	لپی له پاسه کش -
بوی من بین -	ماته وگوره -
تو چه مگوئی؟	ته خه وایی؟
دلاور کانه برو -	تما و کورته ولاړسي -
نه - پین جاشه -	یته - ذله دی وی -
افغانی خوب زبان است -	پینتو سندر ژبه ده -
برو دی یادگیر -	تسمایه زده که -
بسیار خوب است کماه بعد	دیره سندر ده - یوه شیت ورتیست
از من بشنو -	پهله ما شخړه واتوه -

فارسی	پښتو
حال چه سکني؟	اوش خه کوي!
بياز ايروم.	آلوتخي ته جټم.
آن زن آرد خيره ميکند.	هغه ښځه اوڼه اغزي.
دخترش دياگ بار ميکند.	لور يه کټو باندي کوي.
پچه اش آب مينوشد.	سروي يه اوبه چيبي.
د ټوټو هوش نماز مينواند.	آوميمه يه لمونځ کوي.
بيا ئيد که مسجد برويم.	راخي چي لمونځ خي تر ولائما.
شما برويد من ادم.	تاسي ورځي زه در علم.
خروس بانگ ميکند.	چوگان ناري کوي.
گنجک با چو ميکند.	چغکي چو نيري.
شير غريزند.	زوري غريبيري.

۴۶۰۱ ۱۲۱۲

فارسی	پښتو
سگ غو غو میند	سپي غاږي -
پشک سوتو میند	پشي ميوميو کوي -
اسپ شاهین مے کشد	اس ششنيږي -
خرهنگ میند	اږد غوږي رهيري -
شتر بلخ بلخ میند	اوش غرانگي وهي -
گادبان مے زنند	غوږي زمباري وهي -
دست ان زن سفید است	دهغه لاس سپين دي ^(۱۲)
مو بهاي من سپاه اند	نما و پښته توږدي
کتاب تو سرخ است	ستالیکي سوږدي
این هم فاکي رکبیت؟	داخر گنبي دچادی؟
دستارهندوزرد میباش	دهند و بگري زيروي

نومبر ۱۹۰۶ء
۹۱

فارسی	پښتو
درین دو ات رنگ سبز است۔	پدے مشواتی کی ترغون بجن دی
امروز آسمان بالکل صاف است۔	تن پاس پاس تک شین دی۔
قلم نبفش او زرد من است۔	دده چنیا کنبی زما شخه دی
ازد و کانداز رنگ نارنجی بیارہ	له آتو والہ شخه گمبزی بجن و سما
ماندہ نباشی ہے۔ خوش آمدی۔	ستری مہ سی ببنہ راغلی۔
جوہرستی۔	دوغ یے۔
در خانہ و دہ خیریت بود۔	پہ کو سرا و کلی کی بنہ و و۔
خورد و کلان تندرست بودند	وامہ لوی جو سما و و۔
بجیر بشی ہمہ جور و تندرست بودند	بنہ اوسی۔ تول مرغ جو سما و و۔
و ہمیشہ شمارا یاد میگردند۔	اوتل یہ پہ زما کونے۔
خانہ ات آباد۔	کوسا دی و دان اوسہ۔

فارسی	پښتو
مرا از فکر بمانید ی-	زه د کله انده پیرانت کړم-
حصه اول خاص افغانی کامل شد-	لمړنی برخه دیوازنی پښتو بشپړه سوو-

امضاء

عبدالوهاب کامیبي - بیرو ۱۰۰۰

ژب پوهان د صرکی د پښتو

الطییب
ابو کاریم

محمد رفیق

فارسی	پښتو
د وومې برخې د یوازې پښتو	د وومې برخې د یوازې پښتو
(حصه ثانی خاص افغانی)	(حصه ثانی خاص افغانی)
لمړي لوسته	لمړي لوسته
(سبق اول)	(سبق اول)
خدا يک است	الله يو دی -
رسول برحق است	رسول په مرهبتیادای
دین ما از دیگر	ز خرد الله لامتز نور و
دین ما بهتر است	لا سروینر بنر ده -
سلطان ما افغان است	تولو اک مو پښتون دی
وطن ما افغانستان است	مینی مو د پښتانه هیئنده -
باید که همه بچه ما	بویه چی تول هلمکان

فارسی	پښتو
زخودى زبان افغانى را يا ديگر ند	لږ کچنوالى پښتو ژبه زده کي
اين اخبار چندم شماره است	دا خبريال خو ورم شمير دى
کتاب تو درس دوم	ستا ليکى دوقم لوسته
فارسي است	دپا سره سى دى -
ستاره هاى آسمان بس	دپا سر پاس ستوري خورا
بسيارند که در شمردن نمي توانند	ديزجي چي پر گيل نه کښيوزي -
انها سبق افغانى با چه قدر خوانده اند	دوي دپښتو لوسته خو نه ويلي بلده؟

فارسی	پښتو
سبق دوم	د وومہ لوسته
دین بقیہ اشرف عالم افغانی لوسته	د لوسته پښتني پوهاند سره کښلې کڼه
دین بقیہ کتاب افغانی را بده	د د هلاک پښتني لیکي پښتني
گرفته است - سبق سوزاند -	کی نیولیدی - لوسته پښتني
برختمه مشق خط و نوشته میکند	پښتني باندي کړ اولیک و کښل کوي
فهمیده است که آدم سبق	پوهیدلی دی - چی سهرې پښتني
و نوشته عالم میشود -	او کښل سره پوهاند کیږي -
د آنچه یاد دارد نوشته میتواند	او هغه چه زنده لیکلای سوي
مکتب خوب جای است - آدم که مکتب	لوستی ښه جای دی - سهرې چی لوسته
میرود - از کوه گردی خلاص میشود	پښتني - دوتی لگړید و شخړه پراښوي
و همراه کچه باله پکاره میگردد	او د بې پارې هلاک او سره ندرگي

فارسی	پنجستو
<p>ونه پهراد ان ما سخن میزند - ز کتب عادت های خوب یاد میگرد و سنگین میشود - و سخن ها می فهمد -</p>	<p>ندد دوی سره خبری کوی دلوتستی سخن بنده غنی زده کوی - اود ریزی - آپه خبر و پوهی بی -</p>
<p>سبق سوم من سبق خود یاد گرفته ام - تو مشق یاد گرفته ای - غنی بنوشته بسیار خوب فهمیده است انار - سیب - ناکر که برایش بنویسی آن می فهمد -</p>	<p>د مریه لوتسته ما چیلر لوتسته زده کوی ده تا کرا اولیک زده کوی دی غنی دیر پر کیشل بنه چیددی ترکسی - مینه - تا نکوچی و و کادی پد چسپی -</p>

فارسی	پښتو
<p>کتاب من صورت دارد - کتاب تو درس دوم فارسی است درس بال بسیار است</p>	<p>تعالیکې مځې لري - ستا لیکې د ووم لوسته یاد زمن لوسته پیر دی -</p>
<p>سبق چهارم به پای تخت تا از چهار طرف زین چهار چیز آورده شود - از طرف آفتاب برآمد برنج - از طرف غنیزین پوستین و گوسفند از هزاره جات روغن - از طرف لپوگر گندم و دیگر غله باب</p>	<p>خلرمه لوسته زمن پلار و مینې ته له خاوره خواوو دا خاوره زخیزه راومه کیری د لمر خاتره له خوا وریجی - د غزنی له خوا غرمې او لپسونه د هزاره وووڅخه غوړی د لوگر له خوا غنم او نور کورج</p>

فارسی	پښتو
امروزه ابرها در آسمان دیده نمیشود.	من از پنج دهه و د پاس پاسی جمع ندر لیده کیږي
صدراعده گوشه‌ها را میکنند. کم کم باران می‌بارد.	د مال دنیا یې د پښتو غوږ و نه کڼي لږ لږ اوږیا ده
باد بسیار است - دیر روز ابر پاره پاره بود	د پښتو د پاره د پاره - پرون او و تره و و
بروز جمعه آسمان خالص صاف بود.	د تولا یې په و سرخ پاس پاسی تک شین و
اختیار از خداست -	والله د الله دی -

سبق پنجم	پنجمه لوسته
بیشی را می بینی که بر سیاهی مشق خط	تکتور زینې چې ذکر اولیک پر د و د تکتور
تمام انگشتان خود را سیاه کرده است -	توله گتی توری کوی دی -
باز به کالاهای خود می‌مالد -	بیا به پچپلوختو پوری موری -
مشق خط از پیش او سیاه شده است -	کراویک کنخی تورا سوی دی -

فارسی	پښتو
پس شاق ازو خنډ است -	نوکړا وایلی لږه تخه پروس دی
پخه بهیار بزرگی عاشق است -	زرزی هلاک پز شپخلیا مین
دست دروسه را همیشه خوب می نویسد	لا سرا و مخ تل تنه پر منخی -
دست های دیوان خود را سیاه میکند -	خپل لاسونه اونوری نه نووی
کاهای کهنه خود را هیچ وقت چرک نمیکند	خپل زړوکی هیچ کله نه خیروی
نگه های خود را نمیکند -	خپلی غوچی نه شلوی -
و نیز ار را کج نمیکند -	او موچنه نه کزوی -
- سبق ششم	نشا پرمه لوسته
آب پیمان از همه آب های کابل خوب است -	دینمان او به تر قول او بود کابل بندید
و به کابل در نین آورده شده است	او کابل ته پهل کی مارو تلی سوی
و به تمام کابل آب میدهند -	آقول کابل ترا و به و تر کوی -

فارسی	پښتو
در بیانِ کابل رود جاریست۔	د کابل پیچ کی سیند لھیوړی۔
آب آن خوب نبود۔	اوبه یه بقیه ندوئے۔
اعلیٰ حضرت آب پنجان را برائے	ژموند لوتمه ترشل پنجان اوسرد پاره
تربیه رعیت خود آورد۔	دپاسنی د خیل پاسلی راوستی
حال تمام باشندہ ماے کابل همان	اوس تولد د کابل استوگنی هغه
آب پنجان راے نوشند۔	د پنجان اوبه چینی۔
پادشاه بزرگ غازی ما بسیار	ژموند لوی غازی پاسوال خیل
پرورنده رعایاے خویش است۔	پاسلیو دیر پالو نکی دی۔
دربیکه ماے کتب مہر پوری دارد۔	اود لوشی پڑھلکانو د پلا موالی مینہ کی
سختن برین است که یک ماے	بیره بیرد نه دے چی دده دپاسلیکم
رعایاے او ہمہ دانا شوند۔	زاقن تولد پوره سی۔

فارسی	پښتو
<p>خوب خوب صنعت مارايد گيرند و چون خود را لذا حقيق بيگانگان بکشند</p>	<p>نه نه چاره زده کي او خپل د پردوله آوتيا وباسي</p>
<p>سبق هفتم پادشاه که بر تخت پادشاهی خود نشست ماه های شمسی بر آنه بگذشت کارهای سلطنت خویش کرد که حساب دهر و باقی وطن کی باشد نامهای ماه های شمسی در حصه اول این کتاب نوشته شده است - یادگیر در سه ماه بهار تمام زمین</p>	<p>اوومه لوسته ژمبیا سوال چی پرپلان د خپلی پاسوالی کیتینو لمرتی میا شته پدپاره دسا دپازو دتولو اوکی خوینی کړی چی پاز پانگی او د نوروی کتل پوړی دلمرتی میا شته نوونه پد پوړی کړی د د لیکلی کتلی سویدی ترده کړی پد درو میا شتوکی د پسرلی وار وخته</p>

فارسی	پښتو
میر وید و خرت ما سبز میگرددند -	تشته کپزی اوونی ز غنچه
در سه ماه تابستان روز بروز	پدرو میاشتی که دو بی ترنج
گرمی بسیار می شود -	تود و خسته دیر بینی -
در سه ماه تیر ماه صحران برداشته میشود	پدرو میاشتی که دنی آخته
و در آفران برگ های خندان زرد میگردد	او پپای کی پدرو نو پانی ز پیری
در سه ماه که زرمصا است	پدرو میاشتی که چه در پی
باران و برف می بارد -	اوزیا او و اوره اوری -
برای تابستان برف	آود دوی دپاره واوده
و بخر جمع کرده میشود -	آو کنگل توی بینی -

فارسی	پښتو
سبق هشتم	آئمه لوسته
روزهای خورشید ابراهیم لیل -	د کال شے روخی رات وگنه
دهم ماه محرم -	لسمه روزه درمبئی میاشتی
دوازدهم ریح الاول -	دوولسمه دلمرئی خور -
پانزدهم شعبان -	دینچلسی روزه -
روز عرفات -	دعرفات روزه -
روز عید فطر -	دکچنی اختر روزه -
روز عید اضحی	دلوی اختر روزه -
در دهم ماه محرم چه شده است؟	په لسمه درمبئی میاشته ^{دین؟}
دهم ماه محرم بسیار روز مبارک است -	لسمه درمبئی میاشته دیره بنیاد منه ^{روزه}
درین روز نوبت رسول الله صلعم	په دی روزه کی لسی در رسول الله ^{صلعم}

فارسی	پنجتو
امام حسین هم در کربلا شهید شده است	امام حسین په کربلا کوم شهید شوی
وروزه این روز در	او ددی زوشی دوده په
تمام دین مای آسمانی فرض بود	مولو دالله لارو کی فرضوه
در دین ما که روزه	زمو دالله په لار کی چی دوده
ماه رمضان فرض شه	دروشی میا شته فرض سو
روزه این روز را	ددی زوشی روته زمو
رسول صلعم نقلی گرفته است	رسول الله صلعم نقلی نیو آده
حال کس از برای نیت بگیرد	او سه شوک دست دپاره

فارسی	پښتو
سبق نهم	لمنه لوسته
حساب اوزان کابل منظور مے شود	د کابل د تلونو کابل د اسی پښتو
مشقال پت و چهار نمود است	امانی خلیس و پشت چوخی
خورد پت و چهار مشقال است	چوکه خلیس و پشت امانی
نیم پاود و خورد است	لخردوه چوکه دی-
پا و دو نیم پاود است	لپی دوه لخره دی-
چهارک چهار پاود است	پروپی خاور لپی دی-
سیر چهار چهارک است	دږی خاور پروپی ده-
سن خانی هشت سیر است	کشری اته دږی دی-
خودار هشتاد سیر است	وردی آتیا دږی دی-

فارسی	پښتو
سبق دهم	لسمه لوسته
افغان سبق افغاني بطرز معلم بخواند	پښتون پښتو لوسته دښووي په هرواڼي
و بربق بسیار سی میکند	او پښتو لوسته باندي حیره بیره کوي
سبق افغاني را بطرز	د پښتو لوسته يه دښووي کوي
معلم ياد گرفته است	په وږمه سره زده کوي ده
هر چیز را افغاني که برای او ننویسی	هر چرچی د پښتو وږمه لیکي
خوانده میتواند	لوستا يه سي
رژم که دشتو جدید بسیار خوب	له مرگی د پښتو يه نوی پښتو
مخاوره یا د گرفته است	و دښی په زبه کوي دي
اگر باور میکنی از رویه پیرس	که نه منی - جنی و پښتو
در خط مشق نیز خوب شده است	په کړ اولیک کی هم ښه شوی

فارسی	پښتو
<p>هر حرف که مشاق برتخته - برای او بنویسد - خوب بسیار می چسبند و همچنان آن را بطرز مشاق می نویسد و اگر معلم ده روز پس امتحان بگیرد - همان حرف را همچنان نوشته می تواند -</p>	<p>همه تواری چی کو اولیک پرتقی قرله و کار بی شی پدیره بیره او هغسه یرد کو اولیک پوره کار او که سنوونگی لسن روخی وروسته ان هیل پروکی هغه تواری هغه سے کنای سی -</p>
<p>سبق یازدهم لاکو ای افغان برادر من یک کتاب اول پتو برام بجز - (افغان) ای برادرک من اکتب</p>	<p>یوولسمه لوسته لاکو اے زما پښتونه ورو یو د پښتو لمړی لیکي راښته (پښتون) روکيه! دلپتو</p>

فارسی	پښتو
اول افغانی را چه میکنی	لمهری لیکې شخه گو سے؟
(اکو) میخوانم که کار ما سه بهرم بدان خوب شوند-	(اکو) وایمے - چه خری پازمے می په بنه سې -
(افغان) تو بسیار خورد هستی -	(پښتون) نه در کچنی پی
وقت رفتن مکتب تو هنوز مانده است -	دآوستی دتاگ پک دی لاپانه دی -
(اکو) چه قدر وقت هنوز مانده است؟ (افغان) دو سال -	(اکو) خومره پاک لاپانه دی؟ (پښتون) ذوه کاله -
(اکو) پیهات !!! این قدر عمر من بے سبق بگذرانم -	(اکو) هو !!! دادونه ژوند به زه پی لوسته تیره وم -
کتاب را ضرور برایم بخو -	لیکی هر و مروزه سارا نیسه -
اگر ما در مکتب نمی گذارند	که پی لوستی کی نه پریو دی

فارسی	پښتو
شبهانه آنرا شکار است من میخواهد روزانه بیاورد میگنم	د شپه یه تاسی سراته ویا است په سروخ بے نه په ذره کوتم -
سبق و وازدهم	دو ولسمه لوسته
زمره - غم - دو برابر اند	د مری - غمی - دوه و سرونه دی
زمره - در کتب سبق میخواهد	د مری په لوستنې کی لوسته والی
غم - خورد است بسیار	غمی - کچنی دی او چه یوه
میل به سبق دارد	خواه د لوسته لری -
از برادر بزرگ می پرسد	د مشر و سرونه شخه پوشتی
من که بکتب بیایم - پس چه خواهیم کرد	زه چی لوستنې ته د ترتم - نوبه تده کوتم
زمره باو میگوید - اے محبوب من!	د مری و ترته والی - ترها میند

فارسی	پښتو
<p>چون بکتاب آمدی - باید که غرت معتم را بکنی - در وقت سبق سخن نگوی - سنگین باشی و محبت وطن را در دل بای بدی -</p>	<p>چی لوستی تر را قله بوی چی دپوهاند نخوری وکی - دلوسته پرېک کی خبری وکی درونداوسی او د مینې سپی پزپه کی جای وژی -</p>
<p>سبق سینر دهم (اکو) در کتب بچه ها بر چه سرزنش بشوند - (پشتون) بچه که تنبل باشد دکارهای بد کند -</p>	<p>دیر لستم لوسته (اکو) پر لوستی کی هلاک پر خه تر تلکیری - (پښتون) چی هلاک لتری اوخروی پازی گوی -</p>

فارسی	پښتو
سپوږم روزه با بهان روز یاد نیکند۔	دهری زوځی لوسته په هغه نر په زړه کوی۔
در جماعت بازی میکند۔	په تویلی کی لوی کوی۔
در وقت سبق غیر حاضر شد۔	دلوست په پاک کی الویناوی۔
و بنحان معلم گوش نشیرد۔	اودنیو ونگی خبرو غوږه نیسی۔
(کو) این خوب و تمهاسن کادی	لاکون داخودی بینه غنی راوی
وقتیکه بلب آهم لدرگه بر صبا	چه لوستخی ته در غام دهاند
یعنی برایم۔	خجیری به نر ورم۔

فارسی	پښتو
سبق چهاردهم	شور لسته لوسته
لا نغان (ای برادر محبوب من! باید که صبح وقت از خواب بیدار شده ^{بینی})	لپښتون ای د مایه روغ روغ بویدچی گهیغ د خوب روغ روغ او د ^{سور}
باز نماز را در سجده خوانی -	بیاموخ پر لونی کی وکی -
مادر و پدر و استاد و	دمور پلار او دینو ونگی او
کلا نان را عنت واری خوانی -	مشرانو خوری و تنواری
سوی ها - سر - و کلا را پاک بگردانی	وینستان مخ اولوی پشلی و سالی
و چون بگفتی بیروی - در راه	اولوستی تری بی پر لاری
کارهای بد نکنی -	مخدی پازی ونه کی -
در وقت سبق بر سخنان	د لوستت پر پاک کی پر خبرو
مستم گوش گیری	دینو ونگی تنو و زنیسی

فارسی	پشتو
<p>در وقت رخصت بازي بهائے بد نکني - و سنگ نزن تي -</p>	<p>دخشيد و په پکت کی خري لوبی ونک - او د بړی و کولی -</p>
<p>سبق پانژو هم</p> <p>یکی از خیز های بسیار خوب علم است - ادم عالم هر جا با عرت باشد - هر کس اورا بالا سے نشانه جا مال بیچ حساب بخشود و هر کس اورا سبک می بیند - اسے برادر عزیز من! باید کہ بیچکس دشنام نهمیم - و هر او بیچ نامے بد</p>	<p>پنجاسه لوسته</p> <p>لوله خور ابسه خیز و شخه پوهه پوه سړی هر چری موروی هر خوک په لور کینوی ناپوه په هڅه شمیرل کړی او هر خوک په سپکتیا او تر کړی ای زما سینه ورونه ابو بیچ وچا پنکخال و نه کوا و خرو و نه کوا</p>

فارسی	پښتو
بازی کلیم-	لوی و نه کو-
تا کس چیزه از ما نپرسد	خوڅوک څه را تخندونه پښتی
چیزه نه گوئیم-	خوندونه وایو-
پرخن مردم نیک خوب گوش بگیریم	دښمنو و پړوینا پښه غوږونه ولسو-
و سخنان استاد را هر وقت قبول کنیم	آود پوهاند خبری هر کله و منو-
راه خوب است - فکر کن که فراموش نشود	بیره لاند اده - آڼکوهه چیرینه لاندی
سبق شانزدهم	شپا سره لوستنه
این کچه که سبق میخواند-	دا هلک چی لوستنه وایي-
تا نیم او زود رو بهت ساله است-	نوسه زه زود را وده آوگا لودی-
بسیار به سبق فهمیده است-	دیر په لوستنه کی پوهیدلی کی-

فارسی	پښتو
گرندی برادر خورد اوست	گرندی پیر کچنی وړو دی
شش ساله است بسیار بهوشیار است	د شپږ کالو دی او د پښتو دی
گرندی زبیر در کلان خود زردور	گرندی زبیر د زردور د زردور
پیر سه - که چه سخوانی به	پښتني چې څه لوستی
زند وند ای کوریم من!	زند وند ای زما لیمه!
من کتاب فضل فغانی را میخوانم	زه لیکن دیوازی پښتو لولم
گرندی کتاب فضل فغانی -	گرندی دیوازی پښتو لولم
تصویر دار است یا بے تصویر	مخچي وال دی که بی مخچه
زند وند تصویر دار است	زند وند مخچي وال نندی
گرندی دین کتاب چند سبوت است	گرندی دایلیکی خولو شتر دی
زند وند هفتاد سبوت است -	زند وند او یا لوسته دی

فارسی	پسنو
<p>(گرندی) سبق پست ویکم را که نام ^{کاروان} فارسی دارد - برایم بخوان -</p>	<p>گرندی بوویشتم لوسته چی پاد ^{خاله} نومونه لری - داتره و وایه -</p>
<p>سبق بنفدیم امروز که تریالی ^{کوتی} کتیبینه آمد - بسیار خوش حال بود و همراه خود یک کتاب - یک دوات - و یک قلم آورده بود - زمری از او پرسان میکنه - این خوب چیزها را از کجا آورده - تریالی این خوب چیزها را</p>	<p>او و لسته لوسته نن چی تریالی دلوستخی تخ کوته راغی - دیر خوش و دآ و دجان بیره لیلی - یوه مشولینی - او گیتی داوری و - (زمری) خنی پوشتنه کوی - دابنه شیر و نه دی له کتیره ^{دی} ^{ای} (تریالی) دابنه شیر و نه</p>

فارسی	پښتو
میر صاحب داده امت -	بھاندي باد انرا کړي دي -
(زمری) هر کس که بکتاب	(زمری) هر خوکی بوشی تہ
برود - انہارا بہ او میدہد؟	ولا نہہی - دا و تر کوی؟
(تریالی) نہ -	(تریالی) یہ -
(زمری) پس بکہ ام کس میدہد؟	(زمری) نویہ چاہتہ و تر کوی؟
(تریالی) ہر کہ در سبق	(تریالی) چہ پد لوستہ کی
اول - دوم - سوم -	لمہی - دو و تم - درہیم -
در جماعت خود باشد -	دخیل توی بی -
اور امیدہد -	ہنہ تریہ و تر کوی -
(زمری) خدا مراد ہر جماعت	(زمری) اللہ دما پد ہر توی کی
اول گنہ کہ ہام این ہہہ ایم -	لمہ کی - چی تل داتواہ آخلم -

فارسی	پښتو
سبق شرد هم	اقلستہ اوئستہ
یک بچہ در کو چہ بہر طرف	یو هلاک پدوتی کی پڑھم خوا
سنگ مایہ انداخت۔	د بڑی غم خوئے۔
پدر ہر چند باو میگفت۔	پلا تر ہتر خوچی و تہ و ویل۔
این کار خوب نیست۔	د ابشر پانہ نر دہ۔ میگوہ۔
قبول نمیکرد۔	نے مانہ۔
تا سنگ او بر سر یک آدم سر	مچوہ و پتہ دیوہ سہری پر کوئی
خورد۔ تالاق اور اشکمانہ۔	وئستہ۔ لکری و دمانہ کہ
پولیس اور اگر فہ طرف توقیف فانیہ	کو توالی و نیوہ اواریتی تہ بیوہ
بچہ میگرفت و بہر پای او	هلاک تہ دل او پر ئینوی
مے افادہ میگفت۔	پریووت۔ او ویل۔ ہے۔

فارسی	پښتو
<p>برای خدا این دفعه مرا بگذارد - بازران چنین کارهای بد را نخواهند کرد - پولیس باو میگفت - هر چند بتو گفته میشه - دست نمخ برداشتی - حال بزمن تو گواش گرفته نمی شود -</p>	<p>دَا لَلّهِ دَپَانَهُ مِی دَا پِلَا مِی تُو بیابنه دغسی خوی بازی و گم کو توالی و زنه و بیل - هخر خوی قنانه و بیل کیده لاس دی نه آخسته - اوس نوشتا پو خبره غون نه نیو کیوی -</p>
<p>سبقتی نوزدهم یک بره خورد همیشه از مادرو چوپان جدا میگشت -</p>	<p>نوستمه لوسته یو کچنی وری تل دموز او د شپنه خه بیل گزیده -</p>

فارسی	پښتو
<p>مادر هر چند باو میگفت - که از من جدا شو - نمی شنید - تا یکروز از مادر خود جدا میچسبید - ناگهان یک گریه آمد - اورا در کسی که سخن مادر و کلان خود را نشنود اخر او چنین خواهد بود -</p>	<p>موزه خوجی ورته ویل چینی شختمه بیلیریه - نریه اویدا خویوه روج دمونه شختمیل خریله ناخاپه یولیوه راغی ویده داره شولای دموزاوشتر خیره واتوی پایه بهید دغسی وی -</p>
<p>سبق ملتم دندان ما بر اے چیت ؟ الله تعالی در مخلوق خود بسیار بسیار نفع ما گذارته است -</p>	<p>شیله لوسته غابنونه دخته دپاره دی الله تعالی پچپل خزگندوی کی دیری دیری گفد ایبی دی -</p>

فارسی	لینتو
که فمیدن همه آنها قدرت پیکس	چی دتولو پوهه دهچا واک
نیت - آن نفع مئے دندان باک	هاندی - هغه گتی د فابوچی
بهر کس معلوم است -	وهتر چاته تنکاسره دی
ایت -	دادی -
(۱) مقبولی روی -	(۱) بنایست د قح -
(۲) جمع پهلون دمان -	(۲) تولنه د خولے -
فصاحت سخن -	(۳) خله و سري د خبرو -
جویدین خوردنی -	(۴) ژوول د خوسرو -
معلوم شدن ساپاکی	(۵) خزگندیده د کلو
عمر -	د ژوندی -

فارسی	پشتو
سبق بیت ویکم	یوولیشتمه لوسته
(س) نامہائے بیوہ مارا	(س) نوموند دھغو خلتوندو
کہ در وطن مبارک ما	چی ز منورہ بناد من مینی کی
درختہائے شان بہت برائے ما بگو	یہ ولی سترہ سراته ووا یہ
(ج) سیب - ناک - انار	(ج) منہ - تانگو - تزگی
انار بیدانہ - آلو	بی مند کونزگی - ارغنج
آلوچہ - آلو بالو - گیلاس	ارغنجک - ارغنجی - ارغنجال
شفتالو - زرد آلو	شلتالان - زیزدالان
انگور - نوت - چہارنغر - بادام	کور - خلیج - غڑ - لبتی
امرود - انجیر - جلعوزہ	موسی - انجر - جنغوزی
خنبک - املوک	شنے - املوک

فارسی	پشتو
دیگر هم هست - این بار برای تو هشتم -	نور هم پشته - دغری دزله و کبلی -
سبق بیت و دوم	دوه ویشتمه لو شته -
قبر مبارک اعلی حضرت پادشاه شهید	دلور د زشل شهید پاسوال نهاد منده -
در کجاست ؟	نه وری - په کجای کده ده ؟
در جلال آباد است - و جای شهادت	په جلال آباد کده - او د شهیدتون
او در کله گوش (نغان است -	جای په نغان په (کله گوش) کی دی
جلال آباد برای گذراندن زمان	جلال آباد د ژمی د تیره ولو
خوب جای است -	دپاره بنه جایی دی -
نایج - و سنتره - نیشکر - لوکات	تروه او خوانده گمبری گنی - لوکات
و انار بیدانه در وی بسیار میشود -	او بپیند که نوکسی په پیکنی کیری

فارسی	پښتو
<p>لغمان پک حصه کلان جلال باد است اواسه آن در زمستان و تابستان از جلال باد بهتر است برنج همین بسیار و خوب در آن میشود برنج شاهي و گزني آن بسیار خوب است -</p>	<p>لغمان یوه لو پر خیر د جلال باد د سایه پر زمي اود و بی تر جلال باد سبرده - زړي وړیچی دی او په پکې کږي شاهي او گزني وړیچی په خورا سبردی -</p>
<p>سبق پلست و سوم ای پکې ما هر وقتیکه براه و بازار میگردید بر خود بوش کیند -</p>	<p>د زولست په لومړۍ اے هلکانو په هرتک کږي تولا را و لوتوخي کی گزني پر خپل خان باندي پام کوږي</p>

فارسی	پښتو
که نالایق دیراه میرک ترنید۔	چی بیوزده اوبی لاری ^{پښتو} پښتو
و تقید عوعو مگ و	اوپینبی دسپی دغیا اف
تمو پونک رانکند۔	دلیپود میومہ کوی۔
براه طرف دست چپ بروید۔	پرلارد کین لاس قنواقی
که همراه دیگری بهم خوزید	چی دبل چانسه و تنبلی
دور رفتن پشت پشت سر خود نینید۔	اوپر قلند کی ترشاشامو
دیروز یک پوش دیوانه طرح	پرون یوبه سده لیونخر
بچه بود۔ این نوران میگوشت	هلاک وو۔ شاوخوا اگرزید
یک گادی اورازده۔ افتاد۔	یوی گاچی وواهم۔ غزار
قرغه مالیش نکست۔	پنتی یرماتی شوے۔
میگویند که مرد۔	وایی چی مرسو۔

فارسی	پښتو
سبق پلټ چهارم	خَلير و لشمه لوسته
يك خريهار	يوناروغه اَبَد غوربي
در يك ميدان افتاده بود	په يو پد آگه كې پروت وو
يك سگ هر لږ پش او لږه بود	يو سولند سږي هره ناسته
و تيز تر طرف او ميدهد	او خير خير كې ورته كاته
خربا و گفتم	اَبَد غوربي ورته وويل
چرا چشم برا لږه	خه ته سترگه په لاريه
سگ با و گفتم - مرد اين ترا	سږي ورته وويل ستا نه
چشم برا هم - كوه	سترگه پله ريمه چي
گوشت ترا بخورم -	غوربي دى و خورم
خربا و گفتم	اَبَد غوربي ورته وويل

فارسی	پښتو
<p>پس کار خود برو - کس تار و زنبق نمیرم - سگ باو گفت هیچ نظر نیست - من هم تار و زنبق پکارم - و مردن ترا امید میکنم -</p>	<p>پرخپل پاره پسی خپچه ده ترتشی نوخی پور و مکره سپی ورته و وپل هخ اند نسته - ده هم تره می روخه به پاره یم - او ستاد خرمی است</p>
<p>سبقیت و تخم بیاید که وقت خصم را خوب گذرانم باز سبق افغانی خود را میرسانم نام ماه ای قمری</p>	<p>پنجوشمه لوسته راخی پی پاکد خسید و سینه بیاب لوسته قدر پښتو جان و رسو و - د سپوړ منی میاشته</p>

فارسی	پښتو
<p>افغاني را بر ايم بگو - من چکنم - مادر من افغان نيست - تو بگو - که مادر و پدر تو هر دو نيکبخت افغانانند - بسیار خوبت - صفتی هم از تو خوان برایت معلوم خواهد شد -</p>	<p>پښتونو مونږ داته ووايه - زه خه وکه - موزی پښتنه ته ووايه - چي موز او پلار دی دواړه بنا دمن پښتاندی چي پښه دی - ددک لیکي ایتسم ولوکه - دوتنه خرگنده سی</p>
<p>سبق پښتو ششم در کابل از پشیر تکه های بر پشیری باقیه میشد - حال بتوجه پرورنده وطن</p>	<p>شپږولشتم لوښته په کابل کی له پنجواوړ پشیرین لگوان او وودل کیده - اوس په فتح کول میني پالونکی</p>

فارسی	پښتو
<p>۱ علیحضرت ما خوب خوب تکه های ابریشمی بافته میشود.</p>	<p>لوړد زشل زما بڼه بڼه پښتو تکران او ودل کیری -</p>
<p>در جیل سراج خوب خوب پشمی و نخ تکه ها بافته میشود.</p>	<p>په جیل سراج بڼه بڼه پښتو سپڼسپڼ تکه او ودل کیری -</p>
<p>و تگوته های بسیار خوب و دستارها و دستمال های دست نیز ساخته میشود</p>	<p>او دیری شه لنگوت او تگوتی اولاس و چونگی هم جوړیږي</p>
<p>از دستارهای کلان شال کشمیری حال کامل خلاص شدیم -</p>	<p>د کشمیر د شان له منده شو اوس بشپړ خوشی شوو -</p>
<p>در کابل پتو های پتی بسیار خوب ساخته میشود - و تجارت کلان آن میشود</p>	<p>په کابل کې پتو پتو او دیر او جوړیږي - اولوی پاور پور کیری</p>
<p>اکثره کالای نورستان رزموی بزی -</p>	<p>د نورستان د پرنوری ز مینځن</p>

فارسی	پنجاب
<p>ولشہی است - در قندہار کوی مای لپی سفید بسیار خوب ساخته میشود - پادشاه ما حکم کرده - که رعیت من تکہ مای وطن خود را بپوشند</p>	<p>آق بچون دی - پر قندہار کی سپین و پون کوی خورد استر جو ریوی - ذہب پاشوال و زنی کو مری جی پاسلی ہی خیل د مینی تکران غنڈہ</p>
<p>سبق مسیت و ہفتم - در دست افغان کتاب جغرافیہ افغانستان بود - اکو با و گفت - کہ ای برادر غرنیز من !</p>	<p>اویشتہ لوستہ د پنتون پر لاس کی لیک د جنگ پوھنی افغانستان اکو ورتہ و وویل - چی اے شرمائینہ و مروتہ!</p>

فارسی	پښتو
این کتاب را که بدست گرفته -	دا لیک چا په لاس کی دی نیولی دی
نا مشر چیست - و چه میگوید؟	نومی خدی - اوخه وایي؟
رخنان باو میگوید - ای دیده من!	پښتون وزته وایي ای زما
این کتاب وطن ما را نشان میدهد -	دالیکي ز من د مینې نیولی کوي
که ما بشناسیم -	چی مښیږه و پښیرنو -
و اگر کسی بخورد - که رزما	اوکه خوه و غواړي چی نږخه
بگیرد - باید که تمام ما را خون ای خود را	واخلې بویږی چي ټوله خپلی بوی ټوړي
و برای دشمن گذاریم -	او غلیم ته پښیردو -
در سبق دیگر وطن عزیز خود را	په بله لوسته کی به خود میني
خوب بتوان میدهم -	بښه در و بښیم -

فارسی	پښتو
سبق پښتو هشتم	آټو لښته لوسته
تو افغاني څه؟	ته پښتون لې؟
بلي - سن اقامت - پدران من	هو - زه پښتون پښتو
په افغان پوډند	قول پښتانه وو -
افغانستان ما پښتانه لکونکي ما	زمن پښتني سيني پښتو لويانو
و حکومتی ما ۱۸۴۵ تقسیم شده است څه؟	افلو زيانيو ویشلي سوي دي
په پښتانه لکونکي ما او چار حکومتی ما ۱۸۴۵	پښتانه لويانو پښتو لويانو
تقسيم شده است -	ویشلي سوي دي -
په پښتانه لکونکي ما ۱۸۴۵ که ام است څه؟	هغه پښتانه لويانو پښتو لويانو دي
کابل - قندهار - هرات -	کابل - قندهار - هرات -

فارسی	ایستو
<p>مزار شریف - قطغن -</p> <p>دچار حکومتی ماے اعلیٰ کہ ام ہت؟</p> <p>سمت شرقی - سمت جنوبی -</p> <p>فراہ - میمنہ -</p>	<p>مزار شریف - قَطْنَن -</p> <p>آؤ خلو تر او نہایتی کمی دی؟</p> <p>مخاطی لوترا - کین لوترا -</p> <p>فراہ - میمنہ -</p>
<p>سبق بیت و نیم</p> <p>پایہ تخت کدام شهر را میگویند؟</p> <p>پایہ تخت آن شهر را گفته میشود -</p> <p>کہ پادشاہ در آن سکونت میکند -</p> <p>کابل پای تخت است؟</p> <p>بلے - اعلیٰ حضرت ما</p>	<p>نویشتمہ لوستہ</p> <p>پلازمینی کم بنو ترہ وای؟</p> <p>پلازمینی ہفتہ بنو ترہ وکیل کین؟</p> <p>چی پان سوال پکینی اوسبی -</p> <p>کابل پلازمینی دی؟</p> <p>هو - زور لوترا نہ شل</p>

فارسی	پښتو
<p>ایرمان الله خان غازی دران کوت تیمور شاه که پسر عم حضرت احمد شاه غازی بود - کابل پای تخت خود خست - پس کابل پای تخت پادشاهان افغان است -</p>	<p>ایرمان الله خان غازی پښتو تیمور شاه چی دلو د زشل احمد شاه غازی زوی وو کابل خپل پلازمینی کی نو تر او سه د پښتانه پاسوا پلازمینی دی -</p>
<p>سبق سیم شه غازی پای تخت که بود - از عم حضرت احمد شاه درانی که شه غازی او اباد کرده است -</p>	<p>دیر شتم لوسته قند هار د چا پلازمینی وو د لو د زشل احمد شاه درانی چی قند هار هغه ودان کړی</p>

فارسی	پشتو
<p>در شهر شد ما که رم چیز دیدی است خرد مبارک رسول ما که احمد شاه غازی از بخارا آورده بود - در آنجا هست - و از آن نای پیشینه مبارک یک کتان نشانیست -</p>	<p>د قندهار په بنوړکڅه د ليدو سته! زه زرد رسول مې با د منډه گدوږي چې احمد شاه غازی د بخارا څخه راوړی وه - پکښې ده - اقله پخوا تيو سېنا د منو څخه څخه يوه لو څخه ده -</p>
<p>سبقی ویکم هرات پای تخت کلام پادشاه بود هرات از بسیار پشته پای تخت پادشاهان بود -</p>	<p>يو ديز شمه لوسته هرات د کم پاشوال پلار ميني وو هرات د ديز پخوا څخه د پاشوالانو پلار زميني وو</p>

فارسی	پښتو
من همه آن پادشاهان را نمیشناسم -	نه توله هغه پادشاهان دن پېژنم -
نام یکی از آن ها را	دقیقه نوم له هغو څخه -
نشان بده - که بشناسم -	داوسبتیه - چی وکله پېژنم
مشهور پادشاهیکه هرات	خپور نوم چی پادشاه چی هرات
پای تخت او بود - سلطان حسین میرانشاه	پلازمینی وو - سلطان حسین میرانشاه
که زیر علی شیر وزیر او بود -	چی امیر علی شیرینه وزیر وو -
و مولانا جامی و حسین واعظ کاشفی	او مولانا جامی امین واعظ کاشفی
در وقت او بودند -	دغه په پک کی وو -
بسیار آبادی ما در هرات که است	هیری و دانی تبه په هرات کی
و خوب عدل یاد میشود -	کری دیا و په سبزه نای بلال کی
در هرات قبر کدام پادشاه است؟	په هرات کی که پادشاه وری ده؟

فارسی	پښتو
<p>قبر امیر دوست محمد خان دران است - که پدر تمام پادشاهان محمد زائی است - وازمین جبهت اورا امیر کبیر میگویند -</p>	<p>د امیر دوست محمد خان د وینا پکښې نسته چی پلار د تولو محمد زو پان سوالانو دی - اولوی امیر دغه د پاره بولی</p>
<p>سبق سی و دووم شهر ارشرف راجرا مزار شریف میگویند؟ این سخن مشهور است که درین شهر قبر مبارک حضرت علی چهارم یا رسول ما است -</p>	<p>د دیر شریف لوسته د مزار شریف بنو زولی مزار شریف بولی؟ دا خبره خپره ده - چی پدی بنو سړا کی حضرت علی خاتم زموږ د رسول بنا دنده وری ده</p>

فارسی	پښتو
<p>ازین هته نزار شریف کیونډ۔ واین بسیار عزز جای آت۔ در قطغن صیت؟ در قطغن چشمه آب است۔ نما بسیار ازین جا بکابل و شهر ناسه دیگر همه برند۔</p>	<p>جنگه پیراوشریف بولی۔ آودا دین مخور جای دی په قطغن کی خه سته؟ په قطغن کی دمالگو پیسته دیره مالگه کابل ونورو سنور وله خفی وری۔</p>
<p>سبق سی و دوم گندی بسیار بازی گوش است۔ سبق را یاد نیگیرد۔ از مکتب بسیار غیر حاضر شد۔</p>	<p>دري دیر شمه لوستم گندی دین لوب غادی دی لوسته نره زبه کوی۔ له لوستخی شخه دیر آلونیاوی</p>

فارسی	پښتو
صبح تا آفتاب برآمد خواب بیدار	او کھیڅ تر لور خاټه پوری بیدار
چون از مکتب رخصت شود - در	د لوستیڅی څپرچی خوشی سی په
بازار میگردد -	اتوخی کی گزری -
و شریالی که از دل بیار	او تر یالی چی ترده چیر
کم عمر است خوب بچ است -	کشر دی سبه هلاک دی -
صبح بوقت اذان بیدار میشود	کھیڅ د لمانځن پر تاره وین وی
خوب نماز و وضو میکنند -	سبه لوفج او اودس کو
در مکتب همیشه حاضر میشود	په لوستیڅی کی تل اوسنی وی
بعد از رخصت شدن برابر خانه می	وروسته تر خوشی سبه کو تر رایی
و در خانه نیز سبق خود را یاد میگردد	او په کوتر کلام څپل لوسته نرده کو وی
پس در هر امتحان گزندی پس	نوبه هر از مییل کی گزندی

فارسی	پښتو
<p>و تر یالی پیش بیاشد - معلم - مادر پدر - نویشان همه از تر یالی خوش و از گزندی خفه بیاشند -</p>	<p>او تر یالی له مخه وي - بنوونکی - موزنلار خپلوان ټوله له تر یالی څخه خوش اوله گزندی څخه برهون دي</p>
<p>سبقی و چهارم مال دین هر دو نفر که گزندی و تر یالی پیشند - کلان شدند - تر یالی که بسیار سبق میخواند - لایق کار های کلان گردید - چون از مکتب برآمد -</p>	<p>خلو ز دین شمه لوسته اوس دادوازه چی گزندی او تر یالی دی - لوی شوه تر یالی چی دینه لوسته یکه دلویوپانو ورسو - دلوستی څخه چی وروته</p>

فارسی	پښتو
در وزارت مالیه تخواه او در راه	په زيری و زرتون کی په دمیاس
یک صدر و پریشد-	سَل رُپي ماجت سو-
وگرندی که در مکتب	آزگرندی چی په لوستی کی به
بیکارگی میکند- و هیچ	به پازه گی کوله او هیچ به
از دست او کامل نبود-	کلاسه پوره نود-
در ماه به دو ازده	د میله شته په دوولن
روپیة فرد ورتشد-	سُر پي پندوي سو-
و تا حال به	او تر اوسه پوسری په
همین مجلسی نمیکنند-	هغه خندا لیتا ژوند تیره وي-

فارسی	پښتو
سبق سی و پنجم	پنجه دیر شمه کوسته
از تنلی خود را نگاه دارید -	د لته تیا خنجر خان و ساقی -
و هر چند که از دست شما بشود	او خو موله لاسه کیوی -
از بیکارگی دست بردارید -	د بے پازگی خنجر لاسه خانی
مادر همه به فریبها دروغ گفتن است	موسر دتو لوبه پتیو سومری یل دی
هیچ وقت دروغ نگوئید -	هخ کله سومری مه ایاست
و بسیار به جوانید -	او دیر خزیه و گنتی -
آشنای خود را همیشه بشناس	خپل پیرد و می تل و ورمی
برادری ببینید -	په ساتر که گوسری -
به خود را برگردن دیگر باز کنید	خپل خرد بل پر مغزی به پتیو گونی

فارسی	پښتو
<p>وهمیشه ز برای پادشاه خود در هر کار و عاے خیر بکنید۔</p>	<p>اَوْتَلَن دَخپَل پَسْوَال دِيانَه په هر کار بکنید که بخت بکنید</p>
<p>که بوجه روزبان مرده از غانی زنده شد۔</p>	<p>چی دده پرمخ کولو ز مَرده زنده دپښتو ژوندی سوه۔</p>
<p>و این چنین کتابت بر زبان خود بگفت</p>	<p>اَو داسی ایکی پر خپله ژبه دهر</p>
<p>هر کس دیده شد و نام از غایت را آشکارا کرد۔</p>	<p>په لاس کی ولیدی سوا ^{نوم} دپښتنوالی په شو کنده کی</p>
<p>بے - خدا این وقت از ما نگیرد</p>	<p>هو۔ الله دی داپاک ^{خپلی} نه نال</p>
<p>و خوبی ما را بسیار واز</p>	<p>اَو بښه مودی دیر اوله</p>
<p>بدیها ما را نگهدارد۔</p>	<p>خرو مودی وساتی۔</p>
<p>لا اله الا الله (خدا این چنین کند۔</p>	<p>الله د هه سی وکی۔</p>

فارسی	لیبتو
سبق بی ششم	شاپر ویز شمه لوسته
احرام قواعد مکتب بر	مخوری دبستود لوستی
شما لازم است -	تاسی هر و مروده -
بچوقت ایتلدم مکتب را	هخ کله دلوستی دیو دلوتی
مخافت کنید -	شانله مه کوی -
د بوقت سبق خواندن بر سخن محکم	اوپر پاك کی دلوستی بنوونگی
گوش بگیرید -	پر خبر و غوب و نی -
و بر کلمات او گوش کنید -	اود مغر پر گر و بانندی پیره کوی
که از یاد شما نرود -	چی هیر مونی -
معلم را بمثل پدر بشمارید -	بنوونگی لکه پلار و کفی -

فارسی	پښتو
حکم او را بر خود ما فرض بدانید-	د هغه ووي پر جان فرض بوي
وا احترام او را هر وقت بکنید- سبق سی و هفتم	او مخورې پد هر کله کوي- اوه د پي شنه لوستنه
وطن اسلام باید به این صورت دیده شود-	د اسلام مینی بوی چي پدی تو که ولیدی بی-
که وطن بمثل مادر مهربان است-	چی مینی لکه یوه مینه موخه
که هفت هشت بچه مادر هشته باشد-	چی اوه اته زامن کوي-
اگر چه هر کدام اینها در کار و عادات یکه از دیگر خدایا و بعضی خود بعضی پریشد	کچه هم هر یو پد پانزوا و غنوک تو که پله خنجه میل او خنی مینه او خنی خنجه
مادر با همه مادرهای خود را میکند-	موخه تو لو موخه نیمه موخه و ال کوي
هر جایی نیکه در زیر سیرق نگهبانی	هر جایونه چی تو بزوی ساتی
و تابعیت اسلام حرام-	او و تری و الی اسلام لانه مونه

فارسی	پښتو
<p>وطن اسلام گفته میشود - جدائی قومیت و زبان آن را از هم دیگر پیکان نمی سازد -</p>	<p>د اسلام میني بلل کيږي - بيلواله د پلر و او د ژبويه نه سره پړدي کوي -</p>
<p>د هم فرزندان مادر وطن اسلام گفته میشوند -</p>	<p>او قوله زامن د مور د اسلام ميني بلل کيږي -</p>
<p>در وقت خلیفه سوم رسول الله صلعم که فاتحین اسلام</p>	<p>په پک کی د در می یم ثابت رسول الله صلعم چي بريا لان</p>
<p>با قتلستان آمدند و دین اسلام را با قتلستان کشتن دادند -</p>	<p>افغانستان ته را غله آورد الله لاره يه و پښتنوته و ښووه -</p>
<p>و افاغنه همان دین حق را قبول کردند از همان روز افغانستان یکبار فرزندان</p>	<p>او پښتنو هغه سيمه لاره و منگه دهخي زوخي هغه افغانستان يوه</p>

فارسی	پښتو
مادر وطن اسلام محبوب شه -	دموردي اسلام دميني گونل
سبق بي د شتم	اقر ديوشمه لوسته
بين حکم خدا که (انما المؤمنون اخوة) کی از محمد برادران ^{مادری}	نوپر دی ووی د الله الانما المؤمنون اخوة و موردي
وطن اسلام گردیه -	دمینی د اسلام وگرزیده
وطن اسلام بهت است -	مینی د اسلام اسلامیت دی
دیگر وطن ندارد -	بل مینی نه لوی -
پس اسلامیت که وطن مادری	نوا اسلامیت چی موموردي ^{هینبر}
و افغانستان وطن پرورش است -	او افغانستان مود پالنی هینه ده
باید که سعی ما بین شه -	بویر چی بویر مود پر دی وی -

فارسی	پښتو
که خون های خود را برای دین دهر وطن	چی خپلی وینی ددی دواړو مینو
عزیز به بسیار رعبت	مینو دپاره پدیره بشه خوا
و به بسیار گردن بلند با سر کونیم	اوپه خوا را لور مغزی و وږو
و به تمام دنیا نام خوب را کما می کنیم	اوپه توله نړی کی بښه نوم کوو
دشمن ما ضرور دین	زه بن غلیم هر و مرود الله
حق ما را که قبول کرده ایم	د سمی لاری چی منله موده
اولین دشمن است	متری غلیم دی
و میخواند که هر دو وطن ما را	او غواړی چی دواړه مینی مو
از دست ما بکشد - خدا کند	د لاسه و باسی - الله دی نکوی
تا از دین حق اسلام روی نگردانیم	خود الله د سمی لاری شخه و لارو
به یکس طرفه وطن ما به چشم ببند	هغ څوک مو و مینی تر پخرو

فارسی	پښتو
د پوره مليتواندو	ننارگو کتای نسي-
<p>سبق سی ونهم</p> <p>دشمن وطن را نشانت دادم -</p> <p>باید که همه برائے نیکو دشت وطن</p> <p>خود خدمت کنیم -</p> <p>خدمت وطن حدیث؟</p> <p>خدمت وطن نیست - که</p> <p>همراه وطن و هموطنان که</p> <p>بجگم خدایتعالی میرادران سپند</p> <p>یکدل شویم - و نفاق را</p>	<p>نه دیر فتمه لوسته</p> <p>د مینې غلیم می د سرو بنو -</p> <p>بوی چی توله د مینې ستی</p> <p>د پاره چوپړ و کو -</p> <p>چوپړ د مینې خه دی؟</p> <p>چوپړ د مینې د آدی چی</p> <p>د مینې او مینو ساره چی</p> <p>د الله په ووی مو و سوزی</p> <p>یوزم سو او دوه زمو</p>

فارسی	پښتو
از دواغ بر ابریم - و برای وطن مهنت کنیم کدام مهنت و وطن را بکنیم -	له زده و با سو او د مینې پاره چوپړ د مینې کم چوپړ به کوو؛
د وطن خانه ماست - باید که خانه خود را	مینی مو کو زدی - بوی چ پخل کوو
نگهداریم - اگر یک دشمن بوطن ما	وسانو - که یو غلیم زم مینې ته
روی بگرداند باید که زن و مرد -	سخ داو گوزوی بوی چی تر وینخی
خورد جوان تفنگ و موشه با برداشته	لکمی اوزلی تو پاک اوسوقی و اخلو
روی او را پشت گردش کنیم و بر جان	سخ یه شت کو - او پر جانواو
مال خود نبرسیم -	زیو میونه و بی یونو -

فارسی	پښتو
سبق چهلیم	خاویشته لوسته
بعد از خلاصی از دشمن	و رسوله پراښتید و له غلامه
باید که تمامی احتیاجات خانگی خود را	خچه بویه چی د خپل کوټوله آڼی
نخود پوره کنیم-	چپل خانق و باسو-
دباغ کابل را از وطن بکشیم-	توری قوله د خپل مینی واغند
شاکلی خود را از شمال دیگران بکشیم	خپله شری دبل ترشال خوټه کوټه
زبان خود را در تمامی مدارس	خپله ژبه په قوله کوټه ستجایو کی
جاری کنیم-	بهانده کوټه-
همه نفری قومی خود افغانان بدان	خپل ټبریان پښتانه قوله پلور
برادران - فرزندان خود بدانیم-	و دونه - زامن و بولو-

پابنتو	فارسی
پاسوال آدیوالگی خپله	پادشاه و سلطنت خود را
هسرتی دجان و بولو	هر کس از خود بشناسیم + ...
(خادم اعظمی محمد علی قزوینی)	(رئیس شایسته م. عبدالمن)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 کِتَابُ بَعْوَنِ اللَّهِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ
 امضی
 محمد زمان
 لمپی غری د سروکی د پابنتو

لا شهنشاهی صافی	محمد الوالی کاشانی	محمد انو احد لکنذیل
عبدالکریم دولت	ترخان فرزند پابنتو	قوم غلیج
الاک ویرتک	اکرم علی شیخان خیل	عدهم قاری قزوینی
	قوم ویرتک	زبانداران طایفه ایچک زالی قندمار
		بهره بر عالم خان قوم مروت
		ملا پادشاه میرت قوم خویانی
		ساکن کج جلال آباد

کتابت و تصدیق برای طبع زیر اتمام قاضی گل احمد بکتا بست
 میرزا احمد امین سرکاتب سرکه د پابنتو اتمام پذیرفت